

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΣΙΚΑ

(Τὰ μετάφρασε ἀπὸ τὴν Περσικὴ ὁ κ. Α. Steinmetz)

I

Κάποιος πῆγε σ' ἕνα γιατρό καὶ τοῦλε νὰ τοῦ γιατρέψῃ τὰ κοψίματα. Ὁ γιατρός τὸν ἀρώτησε: «Τί ἔφαγες;» «Μιά ὀκτὼ κριθάρια καβουρντισμένο» τοῦ ἀποκριθῆκε. «Τότε σύρε σ' ἕναν κληνιάτρο», τοῦ εἶπε ὁ γιατρός, «γιατὶ κείνος γιατρεύει τὰ ζῶα, κι' ὄχι γ' ἄνθρωπο.»

II

Ἐνας μπαρμπέρης ξούριζε ἕναν ἀφέντη, Ἄξαρνα ἀρχίνησε τὸ χέρι του νὰ τρέμῃ καὶ τὸν ἔκοψε. Ὁ ἀφέντης τότε φώναξε. «Μωρέ, δὲν προσέχεις; μουνοῦρες τὸ κεφάλι!» Σώπά, εἶπε ὁ μπαρμπέρης, «κομμένο κεφάλι δὲ μιλάει.»

III

Ἐνας χόντζας τρέχοντας ἔφελνε. Τὸν ἀρωτούσανε. «Γιατὶ φέλνεις τρέχοντας;» Ὁ χόντζας ἀποκριθῆκε. «Θέλω καὶ γὼν' ἀκούσω τὴ φωνή μου ἀπὸ μακριὰ, γιατί λένε πὼς ἡ φωνή μου εἶναι ὠραιότερη ἀπὸ μακριὰ παρὰ ἀπὸ κοντά.»

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΦΙΓΑΛΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ κ. Λ. Α.

Πρῶτα πρῶτα πρέπει ἀπὸ καρδιάς νὰ φαιριστήσω τὸν κύριο Λ. Α. γιὰ ὅλα τὰ τιμητικά ποῦ ἔγραψε γιὰ μένα στὸ προτελευταῖο φύλλο τοῦ Νουμά (ἀριθ. 125) καὶ γιὰ τὰ καλὰ λόγια ποῦ εἶπε γιὰ τὸ βιβλίο μου (1) καὶ γιὰ τὴν ἐργασία μου. Καθάρια ἢ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δουλεύομε κάτι νὰ παρσιάζουμε κι' ἐμεῖς. Ἐργαζόμεστε μὲ τὰ δυνατά μας καὶ μὲ πόνο καὶ πόθο ἀσβεστο γιὰ τὴ συλλογὴ καὶ μελέτη τῶν μνημείων τῆς ζωντανῆς μας γλώσσας ἔχοντας πάντοτε τὸ παράδειγμα τοῦ τιμημένου καὶ ἔθνικοῦ μας καθηγητῆ κ. Ν. Πολίτη. Ἐργαζόμεστε μονάχα, μὰ τίποτε περισσότερο.

Ὁ κ. Λ. Α. ἔκανε καὶ μερικές παρατήρησεις

ἀπάνω στὸ βιβλίο μου. Ἐξὸν ὅμως ἀπὸ μερικὰ τυπογραφικὰ λάθια ποῦ μοῦ σημείωσε, ποῦ σὲ δαῦτα δὲν εἶχε προσέξῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς Ρωμιούς καὶ ξένους κριτικούς τοῦ βιβλίου μου, καμμιά ἄλλη παρατήρηση δὲν τὴ βρίσκω δίκια καὶ πρεπούμενη. Δὲ θὰ πῆ ὅμως μὲ τοῦτο πὼς γιὰ μένα δὲν ἔχει ἀξία ἢ κριτικὴ τοῦ κ. Λ. Α. Μεγάλῃ κιάλας. Αὐτὸ καὶ μόνο, τοῦ νὰ μοῦ σημειώσῃ κανεὶς τυπογραφικὰ λάθια ποῦ τυχαίῃ νάχῃ μιὰ ἐγδοσὴ μου, εἶναι ἀρκετὸ νὰ τοῦ χρωστῶ μιὰ μεγάλη χάρη. Ἡ κριτικὴ ἀρχίνησε, καθὼς λέει κάποιος σοφός, ἀπὸ τὸ διόρθωμα τῶν τυπογραφικῶν λαθιῶν. Κι' ἀκόμα καὶ τώρα βλέπουμε, πολλές φορές σὲ περιοδικὰ τῆς Εὐρώπης, κριτικὲς γραμμένες ἀπὸ τρανοῦς, πολὺ τρανοῦς καὶ σοφοῦς ἐπιστήμονας, νὰ μὴν παρατηροῦν τίποτε ἄλλο ἀπάνω σὲ μιὰ ἐγδοσὴ παρὰ μόνο λάθια τυπογραφικά. Βλέπεις κι' αὐτὸ δὲ τὸ νομίζουν γι' ἀπρεπὴ στὴ σοφία τους δουλειά.

Ὁ κ. Λ. Α. τὸ στίχο 5 τοῦ τραγουδιοῦ 14 τῆς συλλογῆς μου: νὰν τῶχα γιὰ προσκέφαλο δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες τὸν διορθώνει: νὰν τῶχα γὼν προσκέφαλο...

Τὸ γιὰ τοῦ φαίνεται φραγμασμός. Μὰ τὸ γὼν πάλι εἶναι, στοχάζομαι, δασκαλισμός τρομαχτικός ποῦ δὲν ἔχει θέση, οὔτε ταιριάζει σ' αὐτὸ τὸ μνημείο τῆς λεβέντικης γλώσσας. Ὁ στίχος εἶναι καλὰ γραμμένος. Μπορῶ νὰ τὸν βεβαιώσω τὸν κ. Λ. Α. καὶ πρέπει νὰ μὲ πιστέψῃ, ἀν' ἔχει τίμιον καὶ εὐσυνείδητον ἐπιστήμονα, πὼς ἐστὶ Φιγαλικὸ βουνὸ ἀκουσα ἀπὸ μύρια στόματα ποῦ νὰ τραγουδιέται αὐτὸς ὁ στίχος. Ἀπαράλλαχτα τὸν ἀκουσα καὶ στὴν Ἀροανεία καὶ στὸ δῆμο Ἰκασίου. Ἀκόμα ὁ φίλος μου κ. Ἀδαμάντιος Μαντίου, ὁ ἀξίος φιλόλογος καὶ ἀγαπητὸς συνάξιος, μοῦ εἶπε πὼς κι' αὐτὸς ἀπαράλλαχτα ἀκουσε τὸ στίχο καὶ στὴν Τήνη καὶ ἐς ἄλλα νησιά τῆς Ἀσπρῆς θάλασσας. Γιατὶ φαίνεται πὼς τὸ τραγοῦδι εἶναι συγνὸ σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ρωμιόσνης. Τὸ προπερασμένο καλοκαίρι στὴ Πιάνα τοῦ Φάλανθου καὶ στὴν Τρομπολιτσᾶ ἀκουσα μαζί μ' ἄλλες διαφορὲς τοῦ αὐτοῦ τραγουδιοῦ κι' αὐτὴ τούτουνα τοῦ στίχου:

Νὰν τὸ βανά προσκέφαλο δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες

Καὶ τώρα πρέπει νὰ μολοήσω πὼς μοῦ φάνηκε πολὺ παράξενο τὸ γιὰ σ' αὐτὴ τὴ χρῆση νὰ τὸ πέρουν γιὰ φραγμασμό.

Νάχα τὰ ὄρη σύντροφος τοὺς λόγγους γιὰ κινάρι λέει ἕνα τραγοῦδι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ποῦ μοῦ τὸ φανέρωσε ὁ διδάχτορας τῆς φιλολογίας καὶ καλὸς φίλος μου κ. Ν. Κωστῆς. (2)

Κατακαυμένη καμουχᾶ νὰ σ' ἔχα γιὰ φουστάνι.

Εἶναι στίχος ἀπ' ἄλλο δημοτικὸ τραγοῦδι.

Κ' εἶχε τὴ Ρήνα σὶ πλευρὸ γιὰ κεραστὴ νὰ πίνῃ λέει τὸ τραγοῦδι τοῦ Σινλοδήμου σὲ μιὰ Καλαβρυτηνὴ παραλλαγή.

Ἐχω τὰ δάκρυα γιὰ νερὸ τὸ φτύμα γιὰ σαποῦνι κόμινον παχὺν μπαρμποῦνι

λέει ἄλλη Καλαβρυτηνὴ παραλλαγή. Τοῦ Δράμαλη οἱ μέηδες καὶ τοῦ Μωροῦ οἱ ἀγάδες στὰ Δερβενάμια κοίτονται κορμιὰ δίχως κεφάλια γιὰ στρώμα εἶχαν τὴ μαύρη γῆ προσκέφαλο τὶς πέτρες

καὶ γιὰ ἀπανωσκεπάσματα τὰ χιόνια καὶ τοὺς πάγους λέει τὸ τραγοῦδι γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ Δράμαλη ποῦ τ' ἀκουσα σ' αὐτὰ τ' ἀθάνατα Δερβενάμια.

Ἀκόμα στὴ περίφημη ῥίμα τῆς γυναίκας τοῦ καπετᾶν Μανέτα, ποῦ ὑπόθεση ἔχει γεγονότο γενομένο ἀληθινὰ σὶ νηοὶ τῆς Μήλου, δυὸ στίχοι εἶνε Πάρε κι' ὀκτὼ ἀνθρώπους γιὰ συντροφιά σου γιὰ νὰ τοὺς ἔχῃς γιὰ βοηθεία σου (3)

Τὴ λέξη ἀγκάλια φαίνεται πὼς δὲ τὴν καταλαβαίνει ὁ κ. Λ. Α. θὰ εἴπῃ ἀγκάλιασμα. Τὸ τραγοῦδι 19 τῆς συλλογῆς μου ὅταν τραγουδιέται τελειώνει μὲ τὸ: νὰν τὸ χορτάσω φίλημα

Μὰ στὴν ξεφώνηση τῶν στίχων πολλές φορές μοῦ τέλειωσαν στὴ Φιγαλεία τὸ τραγοῦδι καθὼς τῶγραφσα στὴ συλλογὴ μου, δηλαδή:

Νὰν τὸ χορτάσω φίλημα, νὰ τὸ χορτάσω ἀγκάλια.

Ἔτσι μοῦ τέλειωσε τὸ ἴδιο τραγοῦδι καὶ στοῦ Σινάνου ὁ Μῆτσιος Σακελλαριάδης. Κ' ἦταν μπροστὰ, καθὼς σημειῶνα στὸ εἰσῆμμά μου, κι' ὁ δικηγόρος κ. Γιάννης Κόκαλης.

Τὸν πρῶτο στίχο τοῦ τραγουδιοῦ 11 τῆς συλλογῆς μου:

Ποῖος εἶν' αὐτὸς ποῦ ἔρχεται ἔχ' τῆς Μαρμαρῆς τὸν κιάμπο

τὸν διχλαλεῖ ὁ κ. Λ. Α. ὀλοφάνερα λαθιασμένο, γιατί ὁ λαὸς, θαρρεῖ, λέει πάντα καὶ τραγοῦδι ποῦρχειται. Μὰ φίλε μου κ. Λ. Α; ὁ λαὸς λέει ἀδιάφορα ποῦ ἔρχεται καὶ ποῦρχειται, ποῦ εἶμαι καὶ ποῦμαι, ποῦ εἶσαι καὶ ποῦσαι ποῦ εἶναι καὶ ποῦναι, ποῦ ἦταν(ε) καὶ ποῦταν(ε), ποῦ ἔχω καὶ ποῦχω κλ. Τραγοῦ;

ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΜΑΤΑΦΡΑΣΗ Κ. ΜΑΝΟΥ

Κρέων (ξεσπάζει)

Ἀλήθεια;—Μὰ τὸν Ὀλυμπο, σ' τὸ λέγω νὰ τὸ μάθῃς, ὅθ' μοῦ πληρώσῃς ἀκριθὰ τὶς ἀτιμὲς βρισιές σου! (Στοὺς ὀπλοφόρους) Μὰ φέρετε τὸ μίασμα, γιὰ νὰ πεθάνῃ ἀμέσως Μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ γαμπροῦ!

Αἴμων

Ὅχι βέβαια μπροστὰ μου, Μὴν τὸ θαρρῆς αὐτὸ ποτέ, πὼς θὰ πεθάνῃ ἐτούτη.

(*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ 126 φύλλο τοῦ «Νουμά».

Καὶ ποθενὰ τὰ μάτια σου δὲ θὰ μὲ ξαναῖδοῦνε· Κι' ἂν θελῆς, λύσσαζε μ' αὐτούς, ἵπου σ' τὸ συμπαθούνε! (Φεύγει βιαστικός)

ΣΚΗΝΗ Γ'

Κρέων, Χορὸς, Ὀπλοφόροι.

Κορυφαῖος

Τῶρ' αὐτὸς φεύγει, βασιλιά, ἀπ' τὸ θυμὸ ἀναμμένο. Μὰ μιὰ ψυχὴ, ποῦ πόνεσε τόσο πολὺ, εἶναι τρόμος!

Κρέων

Ἄς κάμῃ αὐτὸς ὅ,τι μπορεῖ· κι' ἂν ἔχῃ περηφάνεια Ποῦ νάναί κ' ὑπεράνθρωπη, πάλι δὲ θὰ γλυτώσῃ, Ἀπ' τὴν κακὴ τὴν μοῖρα τους, αὐτὲς τὶς δυὸ τίς κόρες!

Κορυφαῖος

Ὅθ' τίς σκοτώσῃς καὶ τίς δυὸ; Κρέων (ἀφοῦ σκεφτῆ) Ὅχι βέβαια κ' ἐκείνην Ὅπου δὲν ἄγγισε σ' αὐτὰ· μὰ αὐτὸ καλὰ λὲς βέβαια.

Κορυφαῖος

Καὶ μὲ ποῖο θάνατο λοιπὸν θέλεις νὰ τὴ σκοτώσῃς—Κρέων

Ἐξ' ἀπ' τὴν πόλιν αὐτὴν, ἐκεῖ, σ' ἔρημον μονοπάτι, ὅθ' τήνε κλείσω ζωντανὴ σὲ πέτρινον κατώγι! Καὶ θὰ τῆς βάλω τὴν τροφήν, ὅση μονάχα πρέπει. Γιὰ νὰ μὴ βρῆ τὸ κρῖμα τῆς ὅλης ἢ πολιτείας. Τὸν Ἄδην ἐκεῖ ἄς περικαλῆ, ποῦ μόνο αὐτὸν λα-

Κρέων

Κ' ἴσως πετύχῃ κι' ἀπ' αὐτὸν ἐκεῖ νὰ μὴν πεθάνῃ! Ὅθ' μάθῃ ὅμως τοῦλάχιστο πὼς εἶναι ἀδικὸς κόπος. Μόνο νὰ σέβεται κανεὶς αὐτούς ποῦ νὰκ' ἔχῃ ἄδην. (Βγαίνει μὲ τὸν ὀπλοφόρον)

ΣΚΗΝΗ Δ'

Χορὸς, Ἐπεικα Ἀντιγόνη, Ὀπλοφόροι.

Κορυφαῖος

Ἐρωτα ἀκαταμάχητε, Ἐσὺ ποῦ ξενυχτίζεις Στοῦ κοριτσιοῦ τὰ μάγουλα, Ἐσὺ ποῦ αἰχμαλωτίζεις Ὅς καὶ τὸν πλούσιον ἄνθρωπο, Καὶ στίς καλόβες μπαίνεις, Καὶ θάλασσα διαβαίνεις,

δάνει δὲ κατὰ τὴν μετρικὴν ἀνάγκην ποῦ ἔρχεται καὶ ποῦ ἔρχεται κτλ. Μερικὰ παραδείγματα, τὰ πρῶτο πρόχειρα, φέρνω γιὰ ν' ἀποδείξω τὴν ἀλήθειαν τοῦ λόγου μου.

Σὰν τί ναι κείνα ποῦ ἔρχονται, τί ναι κείνα ποῦ ἔρχονται
[χόρται
μὴν εἶν' μπαϊράκια τούρκικα, μὴν εἶσται δὲ πα-
[σίας μας
λὲν Τούρκισσες σκλάβες κλεφτῶνες, σ' ἓνα Μωρι-
τικο τραγοῦδι.

Ἄλλο τραγοῦδι λέει:
Γιὰ δέστε τὴν Γαλιναίαν ποῦ ἔρχεται καβάλλα,
σὲ μιὰ μοῦλα μικρόμουλα, σὲ μιὰ ἀσημένια σέλλα,
περιγράφοντας τὴν συνοδίαν μιᾶς ἡρωικῆς γυναίκας,
ποῦ δυνήθηκε νὰ πιεῖ δυὸ κουρσάρους ποῦ θέλη-
σαν νὰν τῆς ἀρπάξουν τὰ πράγματα τῆς καὶ νὰν
τὴν πειράξουν. Τὸ πολῦτιμο αὐτὸ τραγοῦδι τόμαθα
στὴν ἐπαρχία Ἡλείας.

Ἔβγ', Ἀρειοῦλα μου νὰ δῆς νὰ δῆς καὶ νὰ θαν-
[μάσης
ἀντρογονάκι ποῦ περῶ, πολλὰ μορφο ποῦ εἶναι(4)

Καὶ τὸ δίστιχο:
Γιὰ ἰδὲς κυρά μου τ' ἄνθη σου ποῦ εἶναι μαραμμένα
ὁ πάγος τὰ ἐμάρανε καὶ ὁ καὶνός ἐμένα (5)
Γιάννη μου καλογιάννη μου ποῦ εἶν' ὁ δάσκαλός σου,
λέει τάχατες ἡ Παναγία στὸ μοιρολόι τῆς Μεγά-
λης Παρασκευῆς.

Τρεῖς ἀντρωμένοι βούλονται νὰ πᾶν σὶνὸν πάνω
[κόσμο.
Ἔνας τὸ μάϊ θε νὰ βγῆ, ποῦ εἶναι τὰ λουλούδια
καὶ ἄλλος θέλει τὸν Ἀβγουστο, ποῦ εἶναι τὰ πανηγύρια
λέει ἄλλο μοιρολόι, ποῦ εἶναι καὶ τραγοῦδι τοῦ τρα-
πεζιοῦ ἔς ἄλλον ἠχό.

Καὶ πάλι τὸ δίστιχο ἀφ' τῆς Φιγαλίας:
Κόρη μου τὰ φρονιάκια σου, ποῦ εἶναι σὰ γαϊτάνι
στὴν Πόλη καὶ στὴ Βενετιά καζάνης δὲν τὰ φριάνει.
[πτελοῖ:

Ποῦ εἶναι ἡ Ἀθήνα μου, ποῦ εἶν' ἐκείνη ἡ Ἀθήνα(6)
Καὶ γιὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ποῦ ἦταν σὲ δημοτικὰ
ἔμμετρα κείμενα, δὲς δυὸ παραδείγματα γιὰ νὰ
λεῖψῃ κάθε ἀνθιλογίᾳ.

Ποῦ ἦταν καπετάνιος ξακουσμένος
στῆς Μήλου τὸ καράκι ὑπανδρεμένος
στίχοι παρμένοι ἀπ' τὴν ῥίμα τῆς γυναίκας τοῦ κα-
πετᾶν Μανέτα (7).

Στείλαν τὸν Καποδίστρια γιὰ νὰ μᾶς δικαιώσῃ
κὴ αὐτὸς μᾶς μορφογέλασε σὺν πονηρὸς ποῦ ἦταν(8)

Καὶ γιὰ τὸ: ποῦ ἔχω-εἰς-ε-οὐν παραδείγματα.

Α) τὸ δίστιχο:
Κομμάτια νὰ μὲ κάνουνε, σφελιά σὺν τὸ λείμονι,
δὲν ἀπαρνεῖμαι τὴν ἐλιά ποῦ ἔχεις στὸ σαγῶνι

Β) Τὸ στίχο τοῦ ἔννου τῶν Κολοκοτρωναίων:
Ποῦ ἔχουν τ' ἀργυρᾶ κουμιά τις ἀσημομιστόλες.

Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῆ πῶς στὴ Ρούμελη
πολύ συνηθᾶνε νὰ τραγουδοῦν καὶ: οὐποῦρχειται, ὀ-
ποῦναι, κλ. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀγνωστο καὶ στὸ Μωριά.

Στὸ τραγοῦδι 14 τῆς συλλογῆς μου βρίσκεται
ὁ στίχος:

Ποῦχει τῆς χήνας τὸ λαιμὸ, τῆς πέρδικας τὰ κάλλη
Ἄ κύριος Α. Α. νομίζει πῶς πρέπει νὰ γραφτῆ:

Ποῦχει τῆς χήνας τὸ λαιμὸ τῆς πέρδικας τὰ στήθια
γιατὶ, λέει, ἡ ἰδέα τῆς πέρδικας τὰ κάλλη δὲ τοῦ
φαίνεται λαϊκία. Καὶ ὅμως αὐτὴ ἡ ἰδέα εἶναι πολὺ
συχνὴ σὲ τραγοῦδια δίστιχα, παρομοιώσεις, παροι-
μίες, φράσεις κλ. δημοτικῆς. Πρόχειρο ἔχω ν' ἀνα-
φέρω τὸ ἀκόλουθο Γορτυνιακὸ τραγοῦδι:

Στὴν παραπάνω γειτονιά ἔχω μιὰ διαλεμένη,
Κι ἄλλοι τὴν λένε μαυροειδεῆ καὶ ἄλλοι βλογοκομμένη.
Κεῖνη δὲν εἶν' μαυροειδεῆ, δὲν εἶν' βλογοκομμένη.
Ἄσπριζει σὺν τὰ γάλατα καὶ λάμπει σὺν τὸν ἥλιο,
Ἔχει τῆς χήνας τὸ λαιμὸ τῆς πέρδικας τὰ κάλλη (9)

Οἱ κ. Ἀντρέας Παπαγεωργιάδης καὶ Ν. Χ. Κω-
στῆς, μὲ βεβαίωσαν πῶς καὶ τὰ τραγοῦδια τῆς Μι-
κρᾶς Ἀσίας βρίσκεται ἡ ἰδέα τοῦ κ. ε. Ἡ πέρδικα
δὲ φημιζέται μόνο γιὰ τὰ στήθια ἀλλὰ καὶ
γιὰ τὰ ἄλλα τῆς πλουμιστά καὶ τολιδία.

Ὁ κ. Α. Α. λυπάται ποῦ στὸ βιβλίον μου ὑπάρ-
χουν τὰ πολὺ ἄσκημα λάθια, λέει, λεπτο-ἀκάρης
καὶ μοσχαναθρεμένη. Μὰ ἔπρεπε νὰ κυττάξῃ πῶς
τὸ λεπτοκανακάρης δὲ τὸ μάζωξα γὰρ, παρὰ τὸ πα-
ρέλαβα, σὺν ἔτυχε λόγος γιὰ τὴν λέξιν κανάκια,
κανακάρης κλ., ἀπὸ τὸ γλωσσάριον τῶν Κυθῆρων, ποῦ
κάποιος ἀνόνημος δημοσίεψε στὸ παλαιὸν περιοδικὸν,
τὴν πολῦτιμη Πανδώρα, κατὰ τὴν παραπομπὴν ποῦ
κάνω (1). Ἔτσι λοιπὸν δὲ μποροῦσα, οὔτε μοῦ ἔπε-
τρέπετο νὰλλάξω τὸν τύπον καὶ νὰ τὸν κἀνω λεπτο-
κανακάρης, σὺν τύχαινε νὰ μὴν τὴν ἀκούσω ποτές
ἀτός μου τὴν λέξιν. Τὸ μοσχαναθρεμένη δὲν εἶναι
διόλου λάθος. Στὴν Φιγαλία λὲν καὶ τὰ δυὸ μὸ-
σχος, μοσχοθυμιατὸ, μοσχόκλαδο, μοσχοκάρυδο, μο-
σχολίβανο, μὸσχόνερο, μὸσχος καὶ κανέλλα κλ. καὶ

μὸσκο, μοσκόκλαδο κλ. Ἐπίσης λένε τὸ βαφτιστικὸ
ὄνομα Μοσχοῦλα καὶ Μοσκοῦλα καὶ τὸ παράνομα
Μοσχοῦλας καὶ Μοσκοῦλας. Τυχαινε καὶ ὅλας νὰ εἶ-
ναι καὶ κάποιος βουλευτῆς Μοσχοῦλας ἀπὸ κείνα τὰ
μέρη Στῆ Φιγαλία λὲν καὶ σχολῆ καὶ σχολεῖο καὶ
ἄλλα τέτοια πολλά. Τὸ μὸσχος λέγεται καὶ σ' ἄλ-
λα μέρη τοῦ Μωριᾶ:

Γουργάρα τὸ κορμάκι σου μυρίζει σὺν τὸ μὸσχο.

Βάλε πάτους βασιλικὸ καὶ πάτους μαντσουράνα
βάλε καὶ στὸ προσκέφαλο πέντε δραμάκια μὸσχο (10)

Καὶ σ' ἄλλο πάλι Γορτυνιακὸ τραγοῦδι:
Καράβια καὶ δελτίνα μου
μὸσχος καὶ καναρίνια μου (11)

Ἄλλα καὶ σ' ἄλλα μέρη ἔτσι: μὸσχος. Ἄδου
χάρι στὴ Μήλο:
καὶ βάλετε τὸ βάλαμο καὶ βάλετε κροφίλλι
καὶ σὰ προσκεφάλια τῆς μὸσχο μὴ λυπηθῆτε (12)
καὶ σ' ἄλλο τραγοῦδι ἀπὸ τὸ ἴδιο νησί:

Ἡ νὰ ἀπηλοήθημε,
σὺν μὸσχο τὸν εἴμιση (13)

καὶ στὴ Κορσική:
Μιὰ τρυγονίτσα νάστησα, μὲ χὰδι ἀναστημένη,

ἐτάξῃ τὴν ζάχαρι καὶ ἐπόξῃ τὴν μὸσχο,
καὶ ἐπὶ τὸ μὸσχο τὸ καλὸ καὶ ἄλλα πολλὰ γλυκάδια(14)

Τὸ μοσχοθυμιατὸ εἶναι καὶ σὲ τραγοῦδι τῆς
Ἡπείρου:

Ὁ Λογῖνουπολίτισσα
βάλ' τὸ φέσι σ' ὀμπροστά
καὶ σὺρε στὴν ἐκκλησιά
μὲ λαμπάδες, μὲ κεριὰ
καὶ μὲ μοσχοθυμιατὰ (15)

Τὸ μοσχοκάρυδο καὶ σὲ Ρουμελιώτικα τραγοῦ-
δια, ὅπου καὶ μοσχοκάρυδα:

Κοιμᾶτ' ἡ καπετάνισσα μὲσ' τὸν βαθὺν τὸν ἕπνον,
γιὰ φέρετε μοσχοκάρυδα νὰ τὴν πετροβολήσω (16)

Τὸ σχολῆ καὶ σὲ Κορσικανὸν τραγοῦδι τῆς κακῆς
μάνας:

νῆσθ' ἡ λαμπρὴ ἡ κροιακὴ καὶ ἡ πρώτ' ἀρχὴ τοῦ
[χροῖνον,
νῆσθουνε τὰ καλήμερα, τ' αἶ Γεωργιοῦ ἡ σχολῆ (17)

Τὰ βαφτιστικὰ: Μοσχοῦ, Μοσχοῦλα, Μόσχα

Καὶ θάλασσα περῶς!
Κι' οὔτε κανεὶς ἀθάνατος
Ἐγλύτωσε ἀπὸ σένα,
Οὐτ' ἀνθρωπὸν ἐφήμερο
Δὲν ἀφῆσες κανένα.
Ἐσὺ ποῦσαι τὸ λούλουδο
Ζωῆς τυραννισμένης.
Ἐσὺ ποῦ ξετρελλαίνεις
Ἐκεῖνον ποῦ κρατᾶς!

Ἐσὺ καὶ δίκιον ἀνθρωπο
Σπρώχνεις στὴν ἀδικία.
Ἐσὺ καὶ τώρα ἐσήκωσες
Τέτοια φιλονεικία.
Κι' ὁ πόθος κάρης ὀμορφῆς
Πιὸ βασιλεύει ἀκόμη,
Παρὰ οἱ μεγάλοι νόμοι
Ποῦ ἔδωσαν οἱ θεοί.

(Ἔρχεται σιγὰ ἡ Ἀντιγόνη μὲ δπλοφόρους)
Μὰ τώρα καὶ ἐγὼ σπρώχνομαι
Τοὺς νόμους νὰ πατήσω,
Καὶ δὲν μπορῶ, αὐτὰ βλέποντας,
Τὰ δάκρυα νὰ κρατήσω,
Ὅταν θωρῶ τὴ δύστηνη
Ἐδῶ τὴν Ἀντιγόνη.

Στὸ στῶμα νὰ σιμῶνῃ,
Ποῦ ὄλους θὰ μᾶς δεχτῆ!

Ἀντιγόνη (σταματᾷ)
Ἔσεῖς λοιπόν, θωρεῖτε με,
Πῶχομε μιὰ πατρίδα!
Πιὰ δὲ θὰ δοῦν τὰ μάτια μου
Τοῦ ἡλίου τὴν ἀχτίδα!
Κι' ὁ Ἄδης στὸν Ἀχέροντα,
Στὸ ρέμα τοῦ θανάτου,
Στὸν κόσμον ἐκεῖ κάτω,
Μὲ σέρνει ζωντανή.
Γιὰ μένα δὲν ἀκούστηκαν
Νυφιάτικα τραγοῦδια.
Τὴν κεφαλὴν δὲν ἔραναν
Νυφιάτικα λουλούδια.
Τώρα μὲ τὸν Ἀχέροντα
Τὸ γάμο μου θὰ κάμω,
Ἐκεῖ στὸν Ἄδην χάμω,
Κάτω στὴ μαύρη γῆ!

Κορυφαῖος
Πιομάτη δόξα καὶ ἔπαινο
Μὲ τοὺς νεκροὺς πηγαίνεις.
Καὶ τέτοια μοῖρα ἀτίμητη
Μονάχα ἐσὺ λαχαίνεις,

Πῶς ζωντανὴ καὶ ἐλεύτερη,
Δίχως νὰ σὲ σκλαβώσουν.
Ἡ ἀρρώστια νὰ σὲ λιώσουν,
Θὰ κατεβῆς ἐκεῖ.

Ἀντιγόνη
Ἡ πέτρα, καθὼς ἀκουσα,
Τριγύρω στὴ Νιόβη,
Σὰν τὸν κισσὸν ἐφύτρωσε
Καὶ τὴ ζωὴ τῆς κόβει.
Πάνω στοὺς ἀσπρούς ὄμους τῆς
Καὶ βρέχει καὶ χιονίζει,
Καὶ πάντα αὐτὴ δακρύζει.
Ἡ μοῖρα μου εἶναι αὐτὴ!

Κορυφαῖος
Ἀπὸ θεοῦ γεννήθηκε
Καὶ σὰ θεὰ τιμᾶται.
Ἄλλ' ὁ θνητὸς ὁ ἀνθρωπὸς
Ἀπὸ θνητοῦς γεννιέται.
Κ' ἐσὺ μὲ τοὺς ἰσθθεοὺς
Ἄν ἴδιο κληρὸ λάχης,
Δόξα μεγάλη θάχης,
Στὸν κόσμον θ' ἀκουστῆς!

Ἀντιγόνη
Ἀκόμη ἐγὼ δὲν πέθανα
Κ' ἐσὺ γέλας μαζί μου;

τὰ βρα πολλές φορές και σὲ ξεφώνησες και παρη- σίες παλαιὲς μοναστηριῶνε κ' ἐκκλησιῶν.

Τὸ τραγοῦδι 24 τὸ: δυὸ γαπητικοὺς δὲν εἶναι διόλου λάθος. Ὁ κ. Λ. Α. θέλει δυὸ ἀγαπητικούς. Μὰ δὲν εἶναι δῶ συνίζηση, ἀλλ' ἀφαίρεση. Τὸ γα- πητικὰ λέγεται στὴ Φιγαλία και σὲ μερικὰ ἄλλα μέρη. Βρίσκεται και σ' ἓνα τραγοῦδι δημοσιεμένο ἀπὸ τὸν Émile Legrand:

μόν' εἶχε μιὰ γαπητικιά πολὺ μακρὰ στὰ ξένα(18)
Σ' ἓνα ἄλλο τραγοῦδι μεσαιωνικὸ, δημοσιεμένο ἀπὸ τὸν ἴδιον, βρίσκεται και γαπῶ—ἀγαπῶ.

Φόβος ἔν' πολὺς 'ς ἐμένα
πῶς νὰ σὲ τὸ εἰπῶ, κυρά μου,
ἀλλὰ νὰ σ' τὸ πῶ, κυρά μου,
πῶς ἐγὼ, ἀφέντρα, γαπῶ σε (19)

Σ' ἄλλο τραγοῦδι ἀπὸ τὴν Κῶ τὸ χουμὲ αὐτὸν τὸ στίχο:

Γιὰ πέ μου, Διονύτσα μ', ποῦ σὲ γάπησε (20)

Ἀνάλογα πρὸς τὸ γαπῶ, γαπητικὰ ἔχουμε λω- νάρης=Ἄλωνάρης, γανάχηση=ἀγανάχτηση, ρα- βωνιάσματα=ἀρραβωνιάσματα, ραβωνιασμένος=ἀρ- ραβωνιασμένος, ξιωματικός=ἀξιωματικός, γανακτι- σμός=ἀγανακτισμός σὲ μεσαιωνικὸ τραγοῦδι, κλπ. Ἐδῶ οὐδὲ τούτη τὴν ἀβλή τὴ μαρμαροστρωμένη Ἐδῶ χουμὲ κόρη γιὰ παντριά μικρὴ ραβωνιασμένη(21)

Σηκῶθ' ὁ Αἰας ὁ Κατοῆς

μὲ δεοχτῶ ξιωματικούς,

οἱ Καναροὶ οἱ Μπαμπαροὶ
και ὄλοι οἱ ξιωματικοί;

κι ἐσκότωνες κι τοὺ Μπαβαροὺ
κι ὄλου τοῦ ξιωματικοῦ; (22)

Χριστὲ, παρακαλῶ σέ το, δὸς μου καιρὸν και τόπον, νὰ δηγηθῆ ἓνας τ' ἄλλουνοῦ τίς ἔχει πλέον κόπον, τίς ἔχει πλέον γανακτισμὸν και πλειότερη ἀγάπη(23)

Στὸ τραγοῦδι 26 τῆς συλλογῆς μου βρίσκεται: κρῶσι τοῦ πᾶν δὲν πίνει. Ὁ κ. Λ. Α. διορθώνει: κρῶσι τοῦ πᾶν δὲν πίνει. Χίλια δυὸ παραδείγματα μποροῦσα νὰ φέρω νὰ τοῦ δεῖξω πῶς δὲν ἔχει δίκιο. Κύτταξε τὰ τραγοῦδια:

Μ' ἐγέλασε ἡ γυναῖκα μου νὰ πᾶ στοὺς ἐδιμούς μου(23)

Πατρίδα, συμπολίτες μου,
Κ' ἐσύ, γλυκεῖα πηγὴ μου,
Κ' ἐσύ, ἄλσος δλοπράσινο,
Ἐσᾶς μαρτύρους βάνω
Πῶς τώρα θὰ πεθάνω
Και δὲ μὲ κλαίει κανεὶς!

Γέρων

Ψηλά, παιδί μου, θέλησες
Ἡ τόλμη σου νὰ φτάσῃ
Κι' ἀπ' τὴν ψηλὴ γκρεμιστικῆς
Τῆς Δικιοσύνης βᾶσῃ
Κληρονομικὰ στοὺς ὄμους σου
Ἐσὺ βραρεῖα σηκώνεις
Κ' ἴσως τώρα πληρώνεις
Κράματα πατρικά.

Ἀντιγόνη

Ἄλιμονο! μοῦ θύμισες
Τὴ μοῖρα τοῦ σπιτιοῦ μου!
Τὰ αἰμόμιχτα κοιμήματα
Τοῦ δῦστυχοῦ γονιοῦ μου
Και τῆς φτωχῆς μητέρας μου
Και τοῦ ἀδερφοῦ τὸ γάμο,
Ὅπου στὸν Ἄδη χάμω
Μὲ σέρνει τὴ φτωχιά!

Τὶ ἐγὼ θὰ πᾶνὰ παντρευτῶ νὰ πάρω παλλημάρι(24)

Σεῖξῃ, σέλλωσ' τὸν καρῶ
στον πόλεμο θέλω νὰ πᾶ (25)

και πᾶ' νὰ κυνηγήσω
και πίσω νὰ γυρίσω.

Και πᾶ' τὴν ἀκροπελαγιά
γιὰ χελιδόνια γιὰ πουλιά(26).

Τὸ τί καλὸ 'χω νὰ χαρῶ, νὰ πᾶ' κοντὰ μὲ τᾶλλα (27)

Νὰ πᾶ' στὴν Πόλη γιὰ γιαιρὸ, μπέλτα και σὲ ση-
[κῶσω (28)

Θὰ πᾶ' σὴς Ἄρρης τὰ βουνά, σὴς ἀρρεσιᾶς τὴ
[βρούση (29)

Κι ἂν πᾶ' τῆς πῶ και ἰπποτις τῆς μάνας της τὸ
[λέει (30)

ἤρθέ μου νὰ πᾶ' νὰ κλέψω
δέντρο νὰ μεταφυτέρω (31)

Χρυσὰ και ἄσπρα ἄρματα στὴ μέση μου θὰ ζῶσω,
Τὸ Χάρο τὸν παράνομο θὰ πᾶ' νὰ πολεμήσω (32),

Γράφουν και μένα μᾶνα μου, βουργάρα νὰ πᾶ' νὰ
[πάρω (33),

Τὸ δίσ...

Ἀνάμεσα στο. γανὸ κρέμεται νὰ στατέρι
κ' ἐκεῖ θὰ πᾶνὰ ζυγιαστῶ γιὰ νὰ σὲ κάνω ταῖρι(34)

Και Κυπριακό:

Και σὲ... ροίτην ποταμὸν πᾶω νὰ τὸν ποτίσω,
πᾶ' κ' ἤρῃα τὸ Σαρακηρὸν κ' ἔβλεπεν τὸν Ἀφροίτην(35)
Κύτταξε και τὴ παράδοση 706 τῆς συλλογῆς τοῦ
δάσκαλον μου κ. Ν. Πολίτη (36).

Ἀνάλογα πᾶ'=πᾶω εἶναι και ἄλλα πολλά:
φᾶ'=φᾶω, ἀγαπᾶ'=ἀγαπάω, κλ. κλ.

Τὸ d εἶναι καθαρὸ στὴ Φιγαλία. Δὲν εἶναι νὰ
ὅπως 'ς ἄλλα πολλὰ μέρη. Ἀπέχει πολὺ ἀπὸ
νι ποῦ μὲ συμβουλεύει ὁ κ. Λ. Α. νὰ μεταχειρί-
ζωμαι. Τὸ d καθαρὸ δὲν εἶναι και πολὺ σπάνιο
στὰ Ἑλληνικὰ ἰδιώματα. Ὁ κ. Πολίτης, π. χ. μὲ
τὶς παροιμίες του, ὁ ἄλλος σοφὸς καθηγητῆς μου
κ. Χατζηδάκις, ποῦ ἐβράβεψε μάλιστα σὲ διαγωνι-

Ἔτερος γέρων

Τὸ νόμο και νὰ σέβεται
Κανεὶς και νὰ κρατᾶ
Μὰ βασιλιάδων θέληση
Ποτὲ νὰ μὴν πατᾶ
Κ' ἡ αὐτόγνωμὴ σου διάθεση,
Ποῦ δὲν ὑποχωροῦσε,
Τὰ μάτια σου σφαλοῦσε
Και σ' ἔφαγεν αὐτὴ!

Ἀντιγόνη

Ἄνυπαντρη, ἀφιλή, ἀκλαυτη
Στὸν τάφο μὲ τραβοῦνε.
Τὸν ἥλιο πιά τὰ μάτια μου
Δὲ θὰ τὸν ξαναἰδοῦνε!
Κ' ἐμὲ κανέναν φίλος μου
Δὲ θὰ μοιρολογήσῃ
Δάκρυ γιὰ μὲ νὰ χύσῃ
Κανεὶς δὲ θὰ βρεθῇ!

Σ Κ Η Ν Η Ε'.

Κρῶν, Ἀντιγόνη, Χορὸς, Ὅπλοφόροι
Κρῶν (ἀπότομα στοὺς ὀπλοφόρους)
Βέβαια, κ' ἂν ὠφελοῦσανε κλαημοὶ και μοιρολόγια,
Κανεὶς δὲ θάπαυε ποτέ, ποῦ πρέπει νὰ πεθάνῃ!

σμὸ τὴ συλλογὴ τῶν Φιγαλικῶν μου τραγοῦδιῶν,
και ἄλλοι πολλοὶ δικοὶ μας και ξένοι, ἔχουν χαρί-
σει πολλὰ κρίμενα ἀπὸ τὰ νεοελληνικὰ ἰδιώματα,
ποῦ τὸ d προφέρεται καθαρὸ, ὄχι ἔρρινο.

Ἦθελα τελευταῖα νὰ εἰπῶ μερικὰ και γιὰ ὅσα
γράφει ὁ κ. Λ. Α. γιὰ τὸν Κολοκοτρώνη. Μ' ἀρ-
κετὰ πιὰ βασάνισα τοὺς ἀναγνώστες τοῦ πολυαγα-
πημένου μου «Νουμᾶ».

Ἀθήνα 19, XII, 1904.

ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Σ

(1) Δημῶδη ἔσματα Φιγαλίας μεθ' ὑπομνημάτων
ἐκδιδόμενα ὑπὸ Ν. κ. Α. Β. ἑ. ἑ. Ἐν Ἀθήναις 1904

(2) Τὸ τραγοῦδι εἶναι ὀρισμένα δημοτικὸ. Τὴ λέξη
κ λ ι ν ᾶ ρ ι τὴν ἀπάντησα σὲ πολλὰ δημοτικὰ τραγοῦ-
δια. Ὁ πληθυντικὸς τ ᾶ Ὁ ρ η πολλές φορές βρίσκεται
στὴ δημοτικῇ. Λόου χάρη, λέει τὸ ἔρρινο γιὰ τὸ χαλάζε
α τ ἔ ρ η σ ἔ β ο υ ν ᾶ σ' ἔ ρ η μ α λ α γ κ ᾶ δ ι α
(νὰ πέτη δηλαδῆς τὸ χαλάζει).—Και πάλι α ὄ ρ η τ ᾶ
ὕ ψ η λ ᾶ φράση ποῦ λέγεται ὅταν κανεὶς δὲ καταλα-
βαίη τὰ λόγια ποῦ τοῦ λέμε.—

Παίρω τὰ ὄρη σκούζοντας και τὰ βουνὰ ρωπῶντας
ἡ ἀρχὴ γνωστοῦ τραγοῦδιου στὸ Μωριά.

Τώρα τὰ ὄρη χαίρουνται, και οἱ δαίμονες χλιβόνται

— (Παπαζαφειροπούλου Περιουναγωγὴ
γλωσσικῆς ὕλης και ἐθίμων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ
ἰδιὰ δὲ τῆς Πελοποννήσου. Ἐν Πάτραις 1887, σ.
σ. 368).

Ἀπὸ τὰ ὄρη ἔρχομαι, δὲ μ' ἐρωτᾶς ἰτιάδα;
[E. Legrand. Recueil de chansons populaires Gre-
cues. Paris 1874 σ. 216].

Τὸν ἐνικὸ τὸ ὄρος δὲ θυμοῦμαι νὰ τὸν ἀπάν-
τησα ἀλλοῦ ποθενὰ παρὰ μόνο στὸ «Τρασοῖν τοῦ
Διενῆ» ποῦ δημοσίεψε ὁ ἀξιὸς Κυπριώτης λόγιος κ.
Σίμος Μενάρδος (Ἀκρίτας, τόμ. Α', σ. 299,
στίχ. 61).

(3) F. LEGRAND: Recueil... σ. 298, στίχ. 33—34.
Ὁ μακαρίτης ὁ ἐγδότης ἐτύπωσε: δ ι ᾶ β ο ἡ θ ε ι ᾶ σ ο σ υ.

(4) E. LEGRAND. Trois chansons populaires Gre-
cques. Texte et traduction. Nouvelle edition revue
corrigée. Paris 1904, σ. 19, σ. 133

(5) Νίκου Α. Βέη: Τραγοῦδια τοῦ Μαινάλου. Δί-
στιχα τῆς ἀγάπης. Στὸ περιοδικὸ Ἄ κ ρ ι τ α, τόμ. Α',
σ. 58.

(6) Voyage de Dima et Nicolo Stephanopol' en Grèce
pendant les années 1797 et 1798. d'après deux mis-
sions, dont l'une du gouvernement Français et l'autre

Μὰ σέρνετέ την γρήγορα κ' ὅπως ἐγὼ σᾶς εἶπα,
Ἄφου τὴν κλείσετε καλὰ μέσα σὲ ὑπόγειο τάφο,
Ἄστε την μόνη κ' ἔρημην, εἶτε γιὰ νὰ πεθάνῃ,
Εἶτε νὰ μείνη ζωντανή, ἐκεῖ βαθεῖα θαμμένη!
Κ' ἔτσι κ' ἐμεῖς δὲ θάχουμε τὸ κρῖμα αὐτῆς τῆς
[κόρης,

Μὰ βέβαια δὲ θὰ ξαναρθῇ πιά στὸν ἀπάνω κόσμο!
Ἀντιγόνη

Τάφε, κρεβάτι νυφικόν, ὦ κατοικία ὑπόγεια,
Ὅπου θὰ μείνω πάντοτε, και θαῦρω τοὺς δικούς μου,
Ποῦ ἐκεῖ τοὺς περισσότερους ἢ Περσεφόνη ἐδέχτη.
Και κατεβαίνω ἐγὼ ὑστερνῇ, χειρότερα κ' ἀπ' ὄλους,
Πρὶν σωριαστοῦν ἡ μέρες μου και πρὶν ἀπ' τὸν καιρὸ
[μου!

Μὰ ἀφοῦ θὰ πάγω τώρα ἐκεῖ, βέβαια θαρρῶ κ' ἐλπίζω
Πῶς θὲ νὰ φτάσω ἀγαπητῇ σὲ μᾶνα και πατέρα,
Κι' ἀγαπητῇ σὲ σέβαν, ὦ φίλτατε ἀδερφέ μου!
Γιατί κ' ἀφοῦ πεθάνατε, μὲ τὰ δικά μου χέρια
Σᾶς ἔλουσα, σᾶς στόλισα, στοὺς τάφους σᾶς ἀπάνω
Ἐχουσα ἐγὼ τριπλῆς σπονδῆς και τώρα, Πολυνείκη,
Φροντίζοντας τὸ σῶμα σου, πληρώνομαι μὲ τέτοια.
Κι' ὅμως οἱ φρόνιμοι θὰ ποῦν πῶς φρόνιμα ἔχω κάμει.
Ἄλλὰ δὲ θάπαιρνα ποτές, ἐνάντια στοὺς πολίτες,
Μιὰ τέτοια πράξη ἀπάνω μου, κ' οὔτε και γιὰ παι-
[δί μου,

du générale en chef Bonaparte, redigé par un des professeurs du prutonée. Avec Figures, plans et vues lovers sur les Lieux. Τόμ. Α' A Londres 1800 σ... 318

- (7) E. LEGRAND: Recueil . . . σ. 296, στίχ. 6.
(8) Νεοελληνικά 'Ανάλεκτα περιοδικῶς ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσού» Τόμ. Α', φυλλάδιο Β', σ. 76 — E. LEGRAND: Recueil... σ. 166 στίχ. 8—5.
(9) Π. Παπαζαφειροπούλου: Περισυναγωγή γλωσσικῆς ὕλης... σ. 129. Ρ.
(10) Τόμ. ΙΓ' (1862—1862) σ. 340.
(11) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 88.
(12) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 133.
(13) Νεοελληνικά ἀνάλεκτα «Παρνασσού» τόμ. Α', φυλ. Β' σ. 81.
(14) Νεοελληνικά ἀνάλεκτα «Παρνασσού» τόμ. Α', φυλ. Β' σ. 105.
(15) E. Legrand. Recueil. σ. 290, στίχ. 1, 5—6.
(16) Νεοελληνικά ἀνάλεκτα «Παρνασσού» Τόμ. Α', φυλλάδιο Β', σ. 75.
(17) E. Legrand Recueil σ. 86, στίχ. 1—2.
(18) E. Legrand, Recueil σ. 248, στίχ. 3—4.
(19) Recueil σ. 220, στίχ. 5.
(20) E. Legrand. Recueil σ. 18 στίχοι 85—88.
(21) E. Legrand. Racueil σ. 304, στίχ. 13.
(22) Τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου ἀπὸ τῆ συλλογῆ τοῦ κ. Δ. Ζήλου. Στὸ «Νουμᾶ» ἄρ. 127, σ. 5, ἄρ. 19.
(23) Ν. Γ. Πολίτης, στὰ «Νεοελληνικά ἀνάλεκτα Παρνασσού» τόμ. Α', φυλ. Β' σ. 125 καὶ 126.
(24) E. Legrand. Rscueil σ. 68, ἄρ. 43.
(25) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 59.
(26) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 67.
(27) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 102.
(28) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 133.
(29) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 191.
(30) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 192.
(31) Π. Παπαζαφειροπούλου. Περισυναγωγή σ. 201.
(32) Π. Φέρμπος στὰ «Νεοελληνικά Ἀνάλεκτα Παρνασσού» τόμ. Α', φυλ. Β' σ. 95.
(33) Π. Φέρμπος στὸ ἴδιο βιβλίο, σ. 115.
(34) Τ. Ἀμπελᾶς στὸ ἴδιο βιβλίο, σ. 123, ἄρ. 73.
(35) Τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου ἀπὸ τῆ Συλλογῆ τοῦ κ. Δ. Ζήλου, στὸ «Νουμᾶ», ἄρ. 126, σ. 9, ἄρ. 13, στίχο 4. Δὲς καὶ τοὺς στίχους 5 καὶ 7.
(36) Νίκος Βέης στὸν «Ἀκρίτα», τόμ. Α', σ. 58.
(37) Σίμος Μενάρδος στὸν «Ἀκρίτα», τόμ. Α', σ.
(38) Παραδόσεις, μέρος Α', σ. 416.

ΥΣΤΕΡΟΛΟΓΟΣ

Διορθώνοντας τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια θυμήθηκα καὶ ἄλλα παραδείγματα νὰ ὑποστηρίζουν τὰ ὅσα λέω παραπάνω. Λόου χάρι γιὰ τὸ ποῦ ἔρχεται δεῖς τοὺς στίχους τοῦ τραγουδιοῦ 65 τῆς συλλογῆς τοῦ

φλοῦ μου κ. Δ. Ζήλου ποῦ δημοσιεύεται στὸ «Νουμᾶ».

Παπαδιά μὴ πινς ρακὶ
νὰ δ παλᾶς ποῦ ἔρχεται.

Γιὰ τὸ ποῦ εἶσαι ἔχουμε κ' ἓνα δημοτικὸ τραγουδι τῆς Ἠπείρου δημοσιευμένο ἀπὸ τὸν κ. Γ. Ζηκίδη (Ζωγράφος Ἄγων, σ. 60 ἄρ. 6).

Ποῦ εἶσαι, Τσέλιο σύντροφε καὶ Σάθη καπετάνιε
γλήγορα νὰ βρεθῆς ἐδῶ, πάνω σ' αὐτὴν τὴν ὄρα.

Ὁ ἴδιος, ὁ κ. Γ. Ζηκίδης δημοσίεψε στὸ ἴδιο βιβλίο (σ. 64) ἄλλο δημοτικὸ τραγουδι Ἠπειρωτικὸ, ποῦ βρίσκεται σ' αὐτό κ' ἡ λέξη μοσχοσατάφυλο.

Ἀθῆναι 23. XII. 1904

N. A. B.

ΦΥΛΛΑ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

Ο ΨΕΥΤΟΠΟΝΤΙΚΑΣ

Μέσα στ' ἄλλα παιχνίδια πούφερα στ' ἀδερφάκια μου ἀπὸ κάπιο ταξίδι, εἶτανε καὶ μιὰ κομψὴ συρματένια φάκα μένα ποντίκι μολυβένιο.

Στὴν οὐρίτσα τοῦ ποντικιοῦ ὁ μάστορας ποῦ τόχε φτιάσει, εἶχε κολλῆσ' ἑμιὰ ροδίτσα καὶ μόλις ἐπιανεσ στὰ χέργια σου καὶ ἐβλεπεσ τὸ ποντικάκι κι ἔφερνε γύρους—Ἀκόμ' γυάλινα ἀκίνητα ματάκια, μπορούσανε νὰ ξεγλάσουν καὶ ... τὸ πιὸ μικρὸ παιδάκι!

Μᾶρσεσ νὰν τὸ βλέπω τὸ νόστιμο παιχνίδι γιὰτὶ θαρρῶντας καμμιά φορὰ πῶς εἶμ' ἀκόμ' παιδί, τόπερνα γὼ κι ἐπαίξα! Μὰ πάλε σὰν ἐνοιωθα πῶς ἤμουνα ἓνα κοτζάμι παληκάρι τάφηνα στ' ἀδερφάκια μου ποῦ μπορούσαν νὰ κουβεντιάσουνε κι ὄλας μαζῆ του, γιὰτὶ τέτιο εἶνε τὸ φυσικὸ τῶν μικρῶν.

Μιὰ μέρα βλέπω τὴ μάνα μου νὰ βάζει τὴ φάκα τὴν παιχνιδιάρικη σὲ μιὰν ἀκρη καὶ μετὰ νὰ πιάνει τὴ γάτα μας, ἀπὸ τὸ μαχμουρλίκι τοῦ μαγκαλιοῦ καὶ νὰ τῆς γυρνᾶει τὸ μούτρο κατὰ τὸ ποντίκι!!

Εἶχε σοφιστεῖ σώνει καὶ καλὰ νὰ κάνει τὴ γάτα ν' ἀγριέψει, καὶ νὰ χουμίσει ν' ἀρπάξει τὸ κλεισμένο μολύβι!

Φαντάστη πῶς ἔτσι μπορεῖ νὰ ζυπνήσει τὴ γάτα μπρὸς στὴ νεκρὴ ζουγραφιά! στὸ νεκρὸ πλάσμα! Μὲ μιὰς ὄλο τὸ φτωχικὸ μου πλημύρισε ἀπὸ γέλια. Νὰ σὰς περιγράψω τὴ θέση τοῦ καθενοῦ σ' ἀφτὴ τὴ σκηνὴ τὸ βλέπω περιττό, μὰ γιὰ τὴ μάνα μου μονάχα θὰ εἰπῶ ποῦ ἂν καὶ κείνη γελοῦσε γιὰ τὴν παραξενιά της, δὲν ἄφηνε δμως καὶ τὴ γάτα τὴν κακομοῖρα, μόνε τὴν ἐσπῶρχνε, τὴ σκούνταγε, τὴν ἀγριέβε! μὰ τίποτε! ἡ γάτα στενοχωριότανε γιὰ τὰ βάσανα τοῦ ἀξαφνου-σχολαστικισμοῦ τῆς μάνας μου καὶ γιὰτὶ δὲ μπορούσε κι ἀφτὴ νὰ γελάσῃ μαζῆ μας! Καμμιά φορὰ βαργέστησε καὶ ἡ μάνα καὶ τὴν ἄφρησε νὰ μαζῶχτει κάτω ἀπὸ τὸ μαγκαλι, καὶ σὰ ν' ἀπορούσε γιὰ τὴν ἀπάθεια τῆς ψιψίνικας μας μού λέει.

—Μὰ δὲ μού λὲς, Ἀποστόλη, γιὰτὶ τῶρα δὲν ἔπρεπε νὰ τ' ἀρπάξει—καταλαβαίνει κι ἀφτὸ τὸ ζωντανὰ ἀπὸ ψεφτιά;

—Εἶδες τ' εἶπεσ; Ζωντανό. Ἐ! πῶς λοιπὸν θέλησεσ ἓνα ζωντανό νὰ τὸ συγκινήσει ἓνα ψεφτικό πρᾶμα, ἓνα μολυβένιο ποντίκι;

Καὶ ἡ μάνα μου, ποῦ μετὰ τὸ νᾶχει ζωὴ μέσα της ἐνοιωσε τὰ λόγια μου—δηλαδὴ πειὸ πολὺ τὸ πρᾶμμα καθὼς εἶχ' ἔρθει—καὶ μαθημένη νὰ αἰστάνεται τὴν ἀλήθεια χωρὶς πολυλογίες, ἐδῶσε τέλος, στὸ ἐπεισόδιο τὸ σοφὸ λέγοντάς μου:

—Εἶδες τί σοῦεινε τὸ φυσικὸ μας! μπρέ! ἀφτὸ δὲ τὸ περίμενα ἀπὸ μιὰ γάτα! Μέγας, εἶσαι Θεέ μου!

Μπορεῖ νὰ σὰς φάνηκε σὰν παραμύθι—τόσο εἶναι ἀληθινὴ ζουγραφιά—Ἀφήνω τ' ἄλλα μονοπάτια τῆς σκέψης ποῦ μπορεῖ ν' ἀνοίξει, κι ἔρχομαι στὴ γλώσσα μας—Σὰν τὴ μάνα μου, ἔτσι κι ὁ σχολαστικισμὸς ἐδῶ στὸν τόπο μας, μέσα στοὺς ἀλλουνοὺς πεθαμένους τῶν παλιῶν τάφων, βρῆκε καὶ τὴ γλώσσα τους. Τὴν ἐκλεισε μέσα στὴ φάκα τῆς στενοκεφαλίας κι ἀγκομαχᾶει γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ζυπνήσει τοῦ λαοῦ μας τὸ αἶσθημα καὶ τὴ συνείδηση μετὰ τὴν νεκρομάρα της! Οἱ λίγοι ταπεινοὶ ἀκόμα κι ἀφανένερωτοι σὲ δύναμη ποῦ σκέφτονται σύμφωνα μετὰ τὸ φυσικὸ τ' ἀνθρώπου, ξεκαρδίζονται μετὰ καμώματα τοῦτα. Ἡ γάτα, ὁ ζωντανὸς ὁ λαὸς, ποῦ δὲ νοιώθει ἀπ' ἀφτὲς τὶς ψεφτιές, τραβάει μπρὸς καὶ τοῦ κάκου πασκίζει τὸ ἀκάθαρτο ὄρσιο, ὁ σχολαστικισμὸς, ἀφτὸς ὁ αἰώνιος Ντεληγιάννης τῆς πολιτείας μας, νὰ τὸν ξεγελάσει μετὰ τὴ μούμια του.

ΠΡΑΞΗ Δ'

ΣΚΗΝΗ Α',

Τειρεσίας, Παῖς, Χορὸς, ἔπειτα Κρέων.

Ἐρχόμεστε κ' οἱ δύο μαζῆ, ὦ προεστοὶ τῆς Θήβας, Κι' ὁ ἓνας βλέπει γιὰ τοὺς δύο. Γιὰτὶ μετὰ ὀδηγὸ μόνον

ἔρρει ὁ τυφλὸς νὰ περπατᾶ.

(*Ἐρχεται ὁ Κρέων)

Κρέων

Τί τρέχει, Τειρεσία;

Τειρεσίας

Ἐγὼ τῶρα θὰ σοῦ τὸ πῶ. Κ' ἐσὺ ἀκουσε τὸ μάντη.

Κρέων

Ἐμμεῖνα πάντα σύμφωνα μετὰ τὴ δικὴ σου γνώμη.

Τειρεσίας

Γι' αὐτὸ καλὰ ἐσὺ κυβερνᾶς αὐτὴν τὴν πολιτεία.

Κρέων

Πῶς πάντοτε μ' ὀφέλησεσ ἔχω νὰ μαρτυρήσω.

Τειρεσίας (δυνατὰ)

Σκέψου πῶς τῶρα περπατᾶς ἀπάνω σὲ ζουράφι.

Κι' οὔτε καὶ γιὰ τὸν ἄντρα μου. Κι' ἄκουσε γιὰ ποῖο λόγο.

Ἄν ἔχανα τὸν ἄντρα μου, θάβρισκα κι' ἄλλον ἄντρα, Καὶ τὸ παιδί μου ἂν ἔχανα, θὰ μοῦ γεννιούνταν ἄλλο.

Μὰ ἀφοῦ στὸν Ἄδη κρύφτηκαν ἡ μάνα μου, ὁ πατέρας,

Δὲ θὰ μπορούτε πιὰ ἀδερφὸς ποτεῖ νὰ μοῦ γεννιούνταν. Ἐγὼ ποῦ σὲ προτίμησα λοιπὸν γιὰ τέτοιο λόγο, Φάνηκα πῶς ἀμάρτησα στὸν Κρέοντα ἐδῶ τοῦτον, Καὶ φοβερὰ πῶς τόλμησα, ὦ ποθητό μου ἀδέρφι. Κι' ἀπὸ τὰ χέρια μ' ἐπίασε καὶ τῶρα ἔτσι μετὰ σέρνει, Χωρὶς κ' ἐγὼ νὰ τὸ χαρῶ τὸ νυφικὸ κρεββάτι, Χωρὶς κι' οὔτε νὰ παντρευτῶ, κι' οὔτε παιδιὰ νὰ θρέψω.

Κ' ἔτσι ἀπὸ φίλους ἔρημη, ἐγὼ ἡ δυστυχι σμένη, Πηγαίνω τῶρα ζωντανὴ κάτω στοὺς πεθαμένους. Ποιὸς εἶναι ὁ νόμος τῶν θεῶν ὀπῶχω πατημένον; Τί μ' ὀφέλει τὴ δύστυχη τοὺς θεοὺς πιὰ νὰ κοιτάζω; Ποιὸν νὰ φωνάζω τῶρα ἐγὼ, ποιὸν γιὰ νὰ με βοηθήσῃ,

Ἄφοῦ ἀπ' τὴ θεοσέβειά μου, ποῦ ἀσέβησα μού λένε; Ἄλλ' ἂν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ κι' αὐτοὶ με κατακρίνουν, Τότε κ' ἐγὼ τὴ δέχομαι μιὰ τέτοια τιμωρία.

Μὰ ἂν τοῦτοι κριματιζῶνται, τότε κι' αὐτοὶ ἄς μὴν πάθουν

Ἄλλα ἀδικώτερα κακὰ παρ' ὅσα ἐγὼ παθαίνω!

Κορυφαῖος (στὸν Κρέοντα)

Μὲς τὴν ψυχὴ της δέρνεται ἡ ἴδια τρικυμία.

Κρέων (δείχνει μετὰ θυμὸ τοὺς ὀπλοφόρους)

Γιὰ τὴν ἀργοπορία τους κι' αὐτοὶ θαρρῶ θὰ κλάψουν.

Ἀντιγόνη (τὴν πλησιάζουν οἱ ὀπλοφόροι κι' αὐτὴ ξαφνίζεσαι)

Ἄλλιμονο! τὰ λόγια αὐτὰ στὸ θάνατο μετὰ σέρνουν!

Κρέων

Μάλιστα! μὴν ἐλπίζης πιὰ καμμιάν ἀργοπορία!

Ἀντιγόνη (πρὶν βγῆ, σταματᾶ ἀκόμη μιὰ φορὰ)

Ὡ Θῆβα, ὦ πατρίδα μου, κ' εἰσεῖς, θεοὶ τῆς γενιᾶς μου, Μὲ σέρνουν τῶρα ὑστερινὰ, καὶ δὲ θ' ἀργοπορήσω.

Ἐγὼ, ἡ βασιλοπούλα σας, ὦ προεστοὶ τῆς Θήβας,

Ἡ μόνη ποῦ σὰς ἔμενα, θορεῖτε τί παθαίνω—

Κι' ἀπὸ ποῖον— γιὰτὶ ἐτίμησα, ὅσα οἱ θεοὶ τιμοῦνε!

(Οἱ ὀπλοφόροι τὴν σέρνουν ἔξω)

Ὁ Θεός εἶπε Θεός καὶ καταπῶς πλάθει τὸν ἄνθρωπο ἔτσι καὶ τὸν ὀδηγᾷ. Εἶναι τὸ φυσικὸ τέτιο, ὅπως εἶπε κι' ἡ μάνα μου. Μονάχα ποῦ θ' ἀργήσουμε —μπορεῖ καὶ ποτὲ— νὰ ἰδοῦμε τὸν ἄρρωστο νᾶρθεὶ στὰ συγκαλά του καὶ νὰ τραβήξει ἀλλοδαπὸ τὸ ἔθνος στὸ δρόμο του μὲ τὴν ὀρμὴ καὶ τὴ φρονιμάδα ποῦ τοῦ πρέπει.

Ο ΠΟΡΤΙΕΡΗΣ.

ΕΝΘΥΜΗΣΗ

Μὲς στὴν καρδιά μου μιὰ γωνιά τὸ παλαιὸ σπιτάκι,
Μὰ ἔρημικὸ· οἱ ἄνθρωποι τοῦ νὰ λείπουν κάπου πρέπει·
Ὁξω βοή· ἀκούω φωνές στὸ πετρωτὸ σοκάκι
Γειτόνοι νᾶν; γειτόνισσες; ἢ μαγικοὶ διαβάτες
Περνοῦνε; ποῖς τοὺς βλέπει!

Ὡρα πολλὴν ἀκαρτερῶ καὶ μ' ἔχουνε κλεισμένα
Καὶ τὸ σπιτάκι ἀγκάλιασεν ἡ νύχτα ἢ μαύρη λάμια·
Φοβάμαι, τί ὄλο μὲ θωροῦν μέσα βαθιὰ ἀπ' τὰ τζάμια
Αὐὸ μάτια ξαναμμένα!

ΦΩΤΗΣ ΠΕΤΡΑΔΗΣ.

1904.

Ο ΓΚΙΩΝΗΣ

(Ἀγρίνιον τῆς Τριχωνίας)

Ἦντασαν μιὰ φαρὰ δυὸ ἀδερφοὶ τσοπαναραῖοι·
ἐκεῖ ποῦ διάβαιναν τὰ πράτα ἀπὸ ἓνα μέρος, μιὰ
κίσσα ἀπὸ πίσω ἐβέλαζε σὰν πρόβατα. «Σύρε, βρε
Ἄντωνη, λείει ὁ ἓνας ἀδερφός τοῦ ἄλλου, νὰ φέρῃς
τὸ πρόβατο, ποῦ ἔμεινε πίσω. — Ὁχι, δὲν ἦτανε πρό-
βατο, λείει ὁ ἄλλος. — Ὁχι, πρόβατο ἦτανε. — Ὁχι,
κίσσα.» Ἦρθαν στὰ λόγια καὶ τραύηξε ὁ ἓνας ἀδερ-
φός τὸ μαχαίρι καὶ ἔσφαξε τὸν Ἄντωνη. Ἐγύρισε
ὕστερα νὰ πάρῃ τὸ ἀρνὶ καὶ δὲν ἦρε τίποτε, ἀλλὰ
τότε πέταξε ἡ κίσσα ἀπὸ τὸ κλάρι καὶ κατάλαβε
ἐκεῖνος τί κακὸ ἔκαμε. Ἄρχισε λοιπὸν νὰ μοιρολογᾷ
τὸν ἀδερφό του καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸ νὰ τὸν κάμῃ
πουλί, νὰ μοιρολογᾷ πάντα. Ὁ Θεός τὸν ἀκούσε
καὶ ἀπὸ τότε φωνάζει ὄλο. Ἄντωνί! Ἄντωνί!

Κρέων (φοβισμένος)

Τί τρεχεῖ; ξέρεις πῶς ἐγὼ τὸ στόμα σου τὸ τρέμω.
Τειροσίας

Τώρα θὰ δῆς, ἀκούγοντας τῆς νέχνης μου σημεῖα.
Ἄμα λοιπὸν ἐκάθισα στὸ μαντικὸ μου θρόνο,
Ἐκεῖ ὅπου κάθε λογῆς ὄρνια ἦταν μαζεμένα,
Γροικῶ μιὰν ἄγνωστη φωνὴ πουλιῶν, ὅπου φωνάζαν
Ἄγριεμένα, δυνατὰ, κι' ἀμέσως ἐγὼ νοιώθω
Πῶς ἀλληλοσπαράζονταν μὲ ματωμένα νύχια·
Γιατί κι' ὁ κρότος τῶν φτερῶν αὐτὸ μούδειχνε βέ-
βαια.

Φοβήθηκα λοιπὸν, κι' εὐτὺς πιάνω πυρομαντεία
Πάνω σ' ὀλόναφτους βωμούς. Ὅμως κι' ἐδῶ ἡ
φλόγα
Δὲν ἔλαμπε ἀπ' τὰ θύματα· μὰ τῶν μεριῶν τὸ πά-
χος

Ὅπου ἔλυωνε σιγὰ σιγὰ, ἐστράγγιζε στὴ στάχτη,
Καὶ κάπνιζε, καὶ σφύριζε· κι' ἔτσι ἡ χολὴ σκορποῦ-
σαν

Καὶ τὰ μεριά ἐμένανε ἀπὸ τὸ πάχος χῶρια.
Ἄπ' τὸ παιδί λοιπὸν αὐτὸ ἐμάθεινε ἐγὼ τέτοια,
Μιανῆς θυσίας ἀνώφελης κακόφερτα σημάδια.
Σὲ μένα εἶν' ὀδηγός αὐτός, μὰ ἐγὼ πάλι στοὺς ἄλ-
λους.

ΞΕΝΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

H OFFMAN

Ο ΤΥΧΕΡΟΣ ΧΑΡΤΟΠΑΙΧΤΗΣ

(συνέχεια)

«Ἰππότη, ἀκόμη μιὰ λέξη, μιὰ μονάχα λέξη!
— «Λέγε! τί θέλεις;» εἶπε ὁ ἰππότης κλειδόνον-
τας τὴν κασσετίνα του καὶ κοιτάζοντας τὸ γέρο μὲ
περιφρόνηση. — Ἐχασα ὅ,τι κι ἂν εἶχα στὴ πάγ-
κα σου ὁ Βερτνᾶς· δὲ μ' ἀπομένει τίποτα, τί-
ποτα... Δὲν ἔχω πλιά ποῦ νὰ σταθῶ, αὔριο θάμαι
στοὺς πέντε δρόμους... οὔτε ψωμί. Ἰππότη μου,
σῶσέ με. Δάνεισέ μου τὸ ἓνα δέκατο ἀπὸ ὅσα μοῦ
κερδίσατε νὰ ξαναρχίσω τὴ δουλειά μου καὶ γλύ-
τωσέ με ἀπὸ αὐτὴ μου τὴν ἀθλιότητα.

— Τί μοῦ λέτε, κυρ-Βερτνᾶς; εἶπε ὁ ἰππότης· καὶ
δὲ ξέρετε πῶς ὁ παγκαδόρος δὲ πρέπει ποτέ του
νὰ ξαναδῖνῃ τὰ κερδισμένα; Αὐτὸ ποῦ μοῦ ζητᾶτε
εἶναι ὀλωσοδιόλου ἐναντίον τῶν κανόνων τοῦ χαρτο-
παιγνίου, ποῦ ποτέ μου δὲν παραβαίνω. — Ἐχετε
δίκαιο, ἰππότη, εἶπε πάλι ὁ Βερτνᾶς. Ἡ ἀπαίτησή
μου εἶναι παράλογη, ὑπερβολικὴ. Τὸ δέκατο, ὄχι!
δανείστε μου μόνο τὸ εἰκοστό. — Μὰ σᾶς εἶπα, ἀ-
ποκρίθη ὁ ἰππότης μὲ κάποια στενοχώρια, δὲ θὰ
σᾶς δανείσω τίποτα τὸ τὰ κέρδη μου. — Εἶναι
ἀλήθεια, εἶπε ὁ Βερτνᾶς, ἐνῶ τὸ πρόσωπό του ὁ
λοένα περισσὸ τρῖνιζε καὶ τὰ βλέμματά του
ἐγίνοντο θολώτα, νὰ εἶναι ἀλήθεια, πῶς σεῖς δὲν ὀ-
φείλετε τίποτε νὰ μοῦ δανείσετε. Κ' ἐγὼ ἔτσι θά-
κανα. Μὰ δὲν ἔν κάποια ἐλεημοσύνη σ' ἓνα ζητιάνο:
Δόστε μου ζυπτὸ λουίζια τουλάχιστο ἀπὸ τὰ τόσα
ποῦ ἡ κα^{ἐκα}ρίς τύχη σᾶς ἔδωκε σήμερα. — Ὁχι,
μὰ τὴν ἀλήθεια, ἐφώνησε ὁ ἰππότης θυμωμένος.
Βλέπω πῶς ξέρετε πολὺ καλὰ νὰ φορτωνόσαστε τοὺς
ἄλλους. Σᾶς τόπα· μὴ προσμένετε μῆτε ἓκατό,
μῆτε εἰκοσι, μὰ οὔτε ἓνα λουίζι ἀπὸ μένα. Μονάχα
ἂν τόχα χάσει τὸ μυαλό μου μπορούσα νὰ σοῦδινα
τὰ μέσα γιὰ νὰ ξαναρχίσῃς τὸ σιχαμερὸ ἐπάγγελ-
μά σου. Ἡ τύχη σὲ ἔριξε στὴ σκόνῃ σὰν ἓνα
ελαφτικὸ σκαθάρι καὶ θάταν κακούργημά μου νὰ
σὲ ξανασηκώσω. Πηγαίνετε καὶ τὴν ἐπάθατε ὅπως
σοῦ ἔπρεπε.

Ὁ Βερτνᾶς, σκεπάζοντας τὸ πρόσωπό του μὲ
τις δυὸ του ἀπαλάμες, ἀρχισε νὰ ναστενάξῃ κατὰ-

βάθα. Ὁ ἰππότης εἶπε στοὺς ἄνθρώπους τοῦ νὰ
φέρουν τὴ κασσετίνα τοῦ στάμαξάκι του καὶ μὲ
ἀποφασιστικὴ φωνὴ εἶπε: «Πότε νάχουμε καλὸ ρώ-
τημα, θὰ μοῦ παραδώσετε τὸ σπιτί σας καὶ τὸ
νοικοκυριό σας κυρ-Βερτνᾶς;»

Ὁ Βερτνᾶς ἀμέσως, σὰ νᾶλθε στὰ συγκαλά του,
ἀποκρίθη μὲ θαρρετὴ φωνή: «Τώρα· εὐτὺς, ἰππότη·
ὄριστε νὰ πάμε στὸ σπιτί. — Ἐξάίρετα! εἶπεν ὁ
ἰππότης· κοπιᾶστε στάμαξί μου νὰ πάμε στὸ σπιτί,
ποῦ θάρησετε αὔριο.»

Στὸ δρόμο ὁ Βερτνᾶς καὶ ὁ ἰππότης δὲν ἐξε-
στόμισαν μιὰ λέξη. Σὰν ἔφτασαν στὴν αὐλόθυρα
τοῦ σπιτιοῦ κι' ἐπάτησαν τὸ δρόμο τοῦ Ἁγίου-Ὁ-
νωρίου, ὁ Βερτνᾶς ἐτράβηξε τὸ κουδούνι. Μιὰ γριου-
λα ἀνοιξε καὶ ἐφώνησε βλέποντας τὸ Βερτνᾶ:— Δόξα
νάχῃ ὁ Κύριος! Ἦλθατε τέλος πάντων, ἀφέντη;
Ἡ Ἀγγέλα εἶναι μισοπεθαμένη ἀπὸ τὴ στενοχώρια
της γιὰ τοῦ λόγου σας. — Σούτ! εἶπεν ὁ Βερτνᾶς.
Ἄμποτε νὰ μὴ ἀκούσε ἡ Ἀγγέλα μου τὸ κουδούνι-
σμα τοῦ καταραμένου κουδουνιοῦ. Πρέπει νὰ μὴ
μάθῃ τὸν ἐρχομό μου, νὰ μὴ μάθῃ πῶς βρισκομαι
ἐδῶ.

Καὶ μὲ τὰ λόγια ἐτοῦτα πῆρε τὸ φῶς ἀπὸ τὰ
χέρια τῆς γριᾶς, ποῦ εἶχε ἀπομείνῃ ξερὸ ξύλο ἀπὸ
τὰ ὅσα τῆς εἶπε ὁ ἀφέντης της, κι' ἐστάθη φέγγον·
τας τοῦ ἰππότη. Ἄδεν παραξενεύουμε καθόλου, εἶπε ὁ
Βερτνᾶς. Σεῖς μὲ μισεῖτε, ἰππότη, μὲ περιφρονεῖτε, εὐ-
χαριστίσαστε καταστρέφοντάς με· μὰ δὲ μὲ γνωρίζε-
τε. Μάθετε λοιπὸν, πῶς ἄλλοτε ἦμουν χαρτοπαίχτης
σὰν καὶ τοῦ λόγου σας, ποῦ ἡ τύχη μου, παρόμοια
τῆς ἰδικῆς σας, γιὰ κάμποσο καιρὸ μ' εὐνόησε· μά-
θετε, πῶς γυρίζοντας τὴν Εὐρώπη, παντοῦ ὅπου ἐ-
στάθηκα, ἡ εὐτυχία δὲ ξεκολλοῦσε ἀπὸ πάνω μου
καὶ τὸ μάλαμα ἔτρεχε ἀφθονο στὴ πάγκα μου, ὅ-
πως στὴ δική σου. Εἶχα γυναίκα ὁμορφὴ καὶ πιστὴ,
μὰ τόσο τὴν παραμελοῦσα, ποῦ ζοῦσε δυστυχισμένη
στὰ πλοῦτή μου. Μιὰ μέρα, στὴ Γένοβα, ὅπου εἶχα
στήσῃ τὸν πάγκο μου, ἔτυχε νᾶλθῃ κάποιος νέος
ἀπὸ τὴ Ρώμη καὶ παιζοντας ἔχασε τὴ σημαντικὴ
του κληρονομιά στὸ τζόγο μου. Ἀπαράλλαχτα κι'
ἐκεῖνος, ὅπως ἐγὼ σήμερα, μὲ δάκρυα μὲ θερμοπα-
ρακαλοῦσε νὰ τοῦ δανείσω τουλάχιστο λίγους παρά-
δες νὰ γυρίσῃ στὴ πατρίδα του τὴ Ρώμη. Τοῦ ἀρ-
νήθηκα περιγελῶντας τὸν περιφρονητικὰ· αὐτὸς τότε
ἔξω φρενῶν μου βυθίζει τὸ στιλέτο του στὸ στήθος.
Οἱ γιατροὶ εἶδαν κι' ἐπαθαν νὰ μὲ γλυτώσουν καὶ
ὡς ποῦ νὰ δῶ τὴν ὑγεία μου ἐπέρασε κάμποσος

Κι' ἀπ' τὴ δική σου θέλησῃ αὐτὰ λοιπὸν μᾶς ἤρ-
θαν.

Γιατί οἱ βωμοὶ κι' ἡ πυροστιῆς γιομίσανε κομμάτια,
Ποῦ τὰ πουλιὰ καὶ τὰ σκυλιὰ τὰ φέρανε ἐκεῖ πέρα,
Ἄπὸ τὸ γυιὸ τοῦ Οἰδίποδα, τὸ δόλιο Πολυνεῖκη.
Τώρα οἱ θεοὶ δὲ δέχονται μηδὲ τὴν προσευχὴ μας,
Μηδὲ τὴν φλόγα τῶν θυσιῶν, καὶ τῶν μεριῶν τὴν
κνίσσα·

Καὶ δὲν ἀκούγεται πουλιὴ καλὴ φωνὴ νὰ βγάξῃ,
Ἄπὸ τὸ αἶμα γούτηκεν ἀνθρώπου σκοτωμένου.
Αὐτὰ, παιδί μου, σκέψου τα· νὰ κάμῃ κανεὶς λάθος,
Εἶν' ἓνα πράγμα ποῦ θὰ βρῆς καὶ σ' ὄλους τοὺς ἀν-
θρώπους.

Ἄλλ' ὅποιος ἀποῦ λαθευτῇ, ἔπειτα τὸ διορθῶνει,
Καὶ δὲν εἶναι ἀμετάπειστος, ἀποῦ σ' ἀδικο πέση,
Αὐτὸς οὐτ' ἀσυλλόγιστος, οὐτ' ἀτυχὸς δὲν εἶναι.
Γιατί τὸ πείσμα τὸ πολὺ τὸν ἄνθρωπο τυφλώνει.
Μὰ στὸ νεκρὸ ὑποχώρησε, καὶ μὴ κτυπᾷς κουφάρια.
Τὸν πεθαμένο, τί ἀντρεῖα νὰ τὸν ξανασκοτώνῃς;
Αὐτὰ σ' τὰ λέγῶ σὰν καλὰ, ποῦ θέλω τὸ καλὸ σου.
Κ' εἶναι γλυκὴς ἢ συμβουλές, ὅπου μᾶς φέρνουν κέρ-
δος.

Κρέων

Γέρο, σ' ἐτοῦτο τὸ κορμί, ὄλοι σας, σὰν τοξότες,
Ρίχνετε τὶς σαγίττες σας, καὶ δὲ θὲ νὰ γλυτώσω

Κι' οὔτε κι' ἀπὸ τὴ μαντικὴ μ' ἀπὸ καιρὸ, τὸ
ξέρω,

Μὲ πούλησαν, μὲ πρόδωσαν ἐμένα οἱ συγγενεῖς μου.
Κερδίζετε, μὴν ντρέπεστε, σὰ θέλετε, ἀποχτάτε
Τὸν ἤλεκτρο τὸ Σαρδικὸ καὶ τὸ Ἰνδικὸ χρυσάφι·
Ὅμως δὲ θὰ τὸν κρύψετε ἐκεῖνονα σὲ τάφο,
Οὐτ' ἂν τοῦ Δία οἱ ἄετοὶ θελήσουν νὰ τὸν πιάσουν·
Καὶ γιὰ τροφὴ τους νὰ τὸν πᾶν στὸ θρόνο τοῦ Κρο-
νίδου,

Οὐτ' ἔτσι δὲ θὰ φοβηθῶ μιὰ τέτοια ἀμαρτία,
Κι' αὐτόν, δὲ θὰ τὸν θάψετε! Γιατί καλὰ τὸ ξέρω,
Πῶς ἄνθρωπος δὲν ἔμπορεῖ τοὺς θεοὺς γιὰ νὰ μο-
λύνη.

Κ' οἱ πιὸ ἐπιτήδειοι ἀπ' τοῦ θνητοῦς, ὦ Γερο-Τει-
σία,

Κάνουνε πέσιμο κακόν, ὅταν ξέρουν καὶ λένε
Δόγια ποῦ φέρνουνε ντροπὴ, μόνο γιὰ νὰ κερδίσουν.
Τειροσίας

Ἄλλιμονο! Ποῖς ἀπ' τοὺς θνητοῦς ἀραγε νὰ τὸ
ξέρῃ,

Ἄραγε νὰ φαντάζεται —

Κρέων

Τί μᾶς ἀρχίζεις πάλι;

καιρός και έβασανίστηκα παραπολύ. 'Η γυναίκα μου δεν ήξερε με τί τρόπο να με περιποιηθῆ παντοτεινά στο πλευρό μου με παρηγορούσε, μοίραζε τούς πόνους μου και αισθάνθηκα με τήν υγεία μου να ξαναγεννιέται μέσα μου κάποιο αίσθημα, που τό θαρρούσα για πάντα σβυσμένο, ή, να τό πω καλύτερα, δοκιμαζα μια λαχτάρα όλως διόλου άγνωστή μου, γιατί όλα τὰ αίσθήματα τάνθρώπινα είναι χαμένα για τό χαρτοπαίχτη: Άγνοούσα, ως τότε, τί θά πῆ άγάπη και τυφλή άφοσίωση μιας γυναίκας: αίσθανόμουν δηλαδή κατάβαθα πόσο ήμουν ένοχος σύζυγος και μετανοούσα που τήν είχα θυσιάσει τῆ γυναίκα μου σ' ένα πάθος μου όλέθριο. Είδα τότε να μου παρουσιάζονται, σαν πνεύματα εκδικητικά, όλοι εκείνοι που ήγιναν άφορμή να καταστραφούν, που τούς είχα έξολοθρήσει τόσο φύχραιμα δλόκληρη τήν υπαρχῆ. Και αισθανόμουν να εκτυπούσαν στ' αυτιά μου οι βραχνές φωνές όλων αυτών που πετώντας μέσ' από τούς τάφους των, με καταριώντουσαν για τις όσες άδικίες τούς έπροξένισα. Μόνο ή γυναίκα μου είχε τή δύναμη νάποδιώχνη με τόν έρχμό της όλην εκείνη τῆ φρίκη, όλες εκείνες τις άκατανίκητες άγωνίες! 'Ορκίστηκα να μὴν ξαναγιζώ χαρτί: άποτραβήχτηκα λοιπόν και κόβοντας τὰ δεσμά που μ' έκρατούσαν, στέλνοντας απ' εκεί που ήσαν τούς χαρτοφόρους μου, κατοίκησα σ' ένα σπιτάκι έξοχικό σιμά στη Ρώμη. Άλλοίμονό μου! δεν έχάρηκα δεύτερο χρόνο τήν εύτυχία, τό θέλητρο του σπιτιού που ποτές μου δεν είχα φαντασθῆ καν τήν υπαρχῆ του. 'Η γυναίκα μου μ' έφερε στον κόσμο ένα κοριτσάκι και μου πέθανε σε λίγες μέρες.

'Επῆγα να χαθώ στη βαθύτατη άπελπισία μου: έξω φρενών έβλαστημούσα τό θεό, αναθεμάτιζα τόν έαυτό μου, και, σαν τόν άμαρτωλό, που τρέμει τῆ μοναξιά, άφηκα τό σπίτι μου και κατέφυγα στο Παρίσι. 'Η Άγγέλα μου, με τό γλυκύτατο, σαν τῆς μητέρας της, πρόσωπο, ανασταίνεται στην άγκαλιά μου: όλο μου τό φίλτρο έσυγκεντρώθη σ' αυτήνε. Μονάχα γι' αυτήνην έπροσπαθούσα με κάθε τρόπο ναύξήσω τό έχει μου. 'Η αλήθεια είναι, πώς έδάνειζα χρήματα με κάπως βαρύ τόκο, μα είναι συκοφάντες όσοι με κατηγορούν, πώς έξαπατούσα, γυμνώνοντας τούς δυστυχημένους που κατέφευγαν σ' έμένα. Και ποιοι είναι οι κατήγοροί μου; μερικές παλιανθρωπιές που άδιάκοπα μ' ένοχλούσαν, που μου έφορτώνοντο καθημερινά να τούς δανείζω χρήματα, κάτι τρυποχέρηδες που έσκοπούσαν τό

έχει τους και που τούς έπαιρναν ο διάολος, έλύσσαζαν έναντίο μου άμα τούς έζητούσα τὰ χρήματα, που κάτου-κάτου έγώ μόνο για τό κορίτσι μου διαφέντευα. Δεν είναι πολὺς καιρός που έσωσα κάποιο νέο άρχοντόπουλο από τήν άτιμία, προπληρώνοντας ένα ποσόν αξιοσέβαστο άπέναντι τῆς κληρονομίας του. Θα τό πιστέψετε λοιπόν, κ. ίππότη, πώς άρνήθηκε τό χρέος του στο δικαστήριο και δεν παραδέχτη να τό έξοφλήσει; 'Ημπορώ να σας άραδιάσω καμμιά είκοσαριά τέτοιου είδους διπλοπρόσωπους, που συναγωνίζονται όλοι τους τόρα να με παραστήσουν άσπλαχνο, βεβαιώνοντας με τόν τρόπο τούς πώς ή άλαφρομυαλιά σύρει παντοτεινά μαζί της τῆ ζετσιπωσιά. 'Ημπορώ να σας άποδείξω άκόμη, πώς έχω στεγνώσει πολλά δάκρυα και πώς περισσότερες από μια προσευχή έχουν άνεβῆ στον ούρανό για μένα και για τήν Άγγέλα μου: μα σεις δεν θα με πιστέψετε και θα με κατηγορήσετε, πώς είμαι ένας καυχησάρης, σαν χαρτοπαίχτης που είσαστε. 'Ενόμιζα λοιπόν πώς οι καταχθόνιοι πειρασμοί του χαρτιού δε θα με ξανάβρουν πλιά: μα τούς είταν βολετό και κατώρθωσαν να με τυφλώσουν περισσότερο από κάθε φορά. Άκουσα, δηλαδή, να μιλούν όλοι παντού για τήν καλή σας τύχη, κ. ίππότη: ήμέρα δεν έπαιρνούσε, που να μὴν ανταμώσω και από έναν χαρτοπαίχτη, που του λόγου σας τόν καταντήσατε ζητιάνο. Δεν ξέρω κ' έγώ πώς μου κατέβη να πείσω τόν από μου, πώς μόνο ή δική μου δοκιμασμένη τύχη... έπαιρνε να παραβῆ και να καταπονήση τῆ δική σας... έγώ ήμουν ο μόνος προωρισμένος να σταματήσω τὰ κουρσέματά σας: και αυτή μου ή ιδέα δεν μ' άφινε να ήσυχάσω. Και έτσι εύρέθηκα τραβηγμένος στο πάγκο σας και δεν τόν άφηκα πριν να ιδώ όλη τῆ περιουσία τῆς Άγγέλας μου στα χέρια σας! Τώρα πλιά τέλειωσε! τήν έπαθα! Άφήστε με μονάχα να πάρω τουλάχιστο τὰ φορέματα τῆς κόρης μου!

— Τό σκρίνιο τῆς κόρης σου δε μ' ενδιαφέρει, είπεν ο ίππότης. Μπορείτε μάλιστα να πάρετε και τό κρεβάτι και τὰ μαγερικά σας: δεν έχω ανάγκη από τέτοια φρόκαλα: μονάχα προσέξτε να μὴ χτυπήσετε τίποτες που νάξίζη: θάχω τὰ μάτια μου τέσσερα!

'Ο γέρω Βερτνῆς εκάρφωσε λίγες στιγμές τὰ μάτια του στον ίππότη, και κατόπι τὰ δάκρυά του άρχισαν να τρέχουν άστέρυτα. 'Επεσε στα γόνατα

του ίππότη και του λέγε με φωνή άπελπισμένου: «Δυπηθήτε, αν άκόμη σας άπόμεινε λίγη ανθρώπινη συμπάθεια, όχι έμένα, τήν κόρη μου μόνο, τήν Άγγέλα μου, έναν άθώο άγγελο που έξ αίτίας σας θα καταστραφῆ; Άχ, για όνομα του θεού, έλεος, γι' αυτήνη: δανείστε της, αυτής μονάχα, τό ένα είκοστό τῆς περιουσίας που τῆς κερδίσατε. Βέβαια, θα τήν έσπλαχνησθῆτε! Άγγέλα μου, κοριτσάκι μου!»

Και όλοένα ο γέρω σ' αναφυλλητά του, που του τὰ διέκοπταν οι αναστεναγμοί του, με φωνή που του τήν έπνιγαν οι λυγμοί, ξεφωνούσε άδιάκοπα τό τρισαγάπητο του παιδιού του όνομα.

«Αυτή ή κωμικοτραγική σκηνή σαν να με πλήττη», είπεν ο ίππότης με άδιαφορία και με φωνή δύσθυμη: αλλά τῆ στιγμή αυτή άνοίγεται ή θύρα: μια νέα κόρη με τήν κατάλευκή της νυχτικιά, με τὰ μαλλιά της ριγμένα, με τήν ώχρότη του θανάτου χυμένη στην όψη της, έπαρουσιάστη μπροστά τους, άμέσως έτρεξε στο γέρω Βερτνῆ, τόν έσήκωσε, τόν έσφιξε στις άγκάλες της και του είπε: «Πατέρα μου, καλέ μου πατέρα, τὰ άκουσα όλα, όλα τὰ γνωρίζω. Λοιπόν δε σας άπόμεινε τίποτε; Και δεν έχετε λοιπόν τήν Άγγέλα σας; Και δε θα έργαστη αυτή, πατέρα μου, για σας;» 'Ω, πατέρα μου! Μὴν έξευτελιζέστε περισσότερο εμπρός σ' αυτόν τόν υπερήφανο κύριο. 'Εμείς δε θα αίστανθομε τόσο, οι δυο μαζί ζώντας, τῆ φτώχεια και τήν άθλιότητά μας: αυτός όμως θα ζῆ άφημένος μέσ' στους θουσαυρούς του καταμόναχος, σαν μέσα σε μιάν έρημο: γιατί δεν υπάρχει στον κόσμο καμμιά καρδιά για τούς τέτοιους ανθρώπους, να χτυπήσιμά τους και να μπορούνη μέσα της να σταλάζουν τούς πόνους τους, σε μιάν άπελπιστική στιγμή τῆς ζωῆς τους. 'Ελάτε, πατέρα μου! ας φύγουμε, να μὴν αναγαλλιάζη πλιά ο άνθρωπος αυτός, θωρώντας τῆ συφορά σας!»

'Ο Βερτνῆς όμως έπεσε μισαποθνεμένος σ' ένα κάθισμα. 'Η Άγγέλα γονάτισε μπρός του, πήρε τὰ χέρια του, τὰ καταφιλούσε, τάπαλοχάιδευε με όλη της τήν τρυφερότητα, και με κάθε τρόπο, με τούς πιο παρήγορους παρθενικούς της λόγους, προσπαθούσε να τόν πείση πώς δεν έχει καμμιά σοβαρή άφορμή ναπελπίζεται τόσο, τόν άρκιζε χύνοντας δάκρυα, να μὴν άφίνεται στη συφορά του, γιατί από τόρα θα νομίζη τόν έαυτό της πιο εύτυχημένο

Τειροσίας
Πόσο από τ' άλλα τ' αγαθά πρωτεύει ή φρονιμάδα;
Κρέων
"Όσο, νομίζω, απ' τὰ κακά τό να μὴν έχης γνώση.
Τειροσίας
Κι' όμως έσύ γεννήθηκες με τέτοια μιάν άρρώστια!
Κρέων (δαγκάνει τὰ χείλια του)
Μα με βρισίες στο μάντη έγώ δε θέλω ν' άπαντήσω.
Τειροσίας
Κι' όμως με βρίζεις, όταν λές πώς ψέματα μαντεύω.
Κρέων
Γιατί τὰ χρήματα ποθει τών μάντηδων τό γένος.
Τειροσίας
"Όμως οι τύραννοι άγαπούν τὰ ντροπιασμένα κέρδη.
Κρέων (με θυμό)
Σὲ βασιλιά τό πώς μιλάς, άραγε τό θυμάσαι;
Τειροσίας
Ναι, που σε μένα τό χρωστεις αν έσωσες τῆ Θῆβα.
Κρέων
Είσαι σοφός σ' τῆ μαντικήν, αλλά δεν είσαι δίκιος.
Τειροσίας
Θα μ' αναγκάσης να σου πῶ, όσα βαστώ κρυμμένα.

Κρέων
Φανέρωσ' τα—μα μὴ μιλάς μονάχα για συφέρο.
Τειροσίας
Ναι! για συφέρο έγώ μιλω, αλλά για τό δικό σου!
Κρέων
Λέγε—μα ξέρε το καλά πώς δε θα με γελάσης.
Τειροσίας (με βροντερῆ φωνή)
Μάθε λοιπόν πολλές φορές πώς δε θε να γυρίσουν Τού ήλιου οι τροχοί γρήγορα, πριν κ' έσύ να πληρώσης Μ' ένα νεκρό απ' τὰ σπλάχνα σου για τούς νεκρούς [έκείνους].
Γιατί εκεί κάτω έστειλες αυτήνην απ' τούς έπάνω, και μες σε τάφον εκλείσεις τῆ ζωντανῆ ψυχῆ της: Κ' ένα νεκρόν έσύ ύστερες τούς θεούς του κάτω κόσμου Κι' άταφο τόν κρατάς έδω και δίχως και θυσία: Κι' αυτά δεν επιτρέπονται κι' ούτε βέβαια σε σένα, Κι' ούτε και στους έπάνω θεούς, που έσύ τούς αναγκάζεις.
Μα σε παραμονεύουνε του Άδη ή 'Ερινύες, Αυτές που καταδιώκουνε και τιμωρούν τό κρῖμα, και γρήγορα θα βρῆς κ' έσύ μιάν όμοια δυστυχία. και σκέψου τώρα αν λέγω αυτά γιατ' είμαι πουλη- [μένος].
"Όμως σε λίγο θ' άκουστοῦν μες στο δικό σου σπίτι

Τών γυναικῶν και τών άντρῶν κλαημοί και μοιρολόγια.
Γιατί έχτρικά ταραζεται και κάθε πολιτεία,
"Όταν τ' άγρίμια ή τὰ σκυλιά κηδεύουν τὰ κουφάρια,
"Η κάποιο φτερωτό πουλί, όπου παντού γιομίζει
Με μιάν άνόσια μυρωδιά τών δόλιων τήν πατρίδα.
Μα τέτοιες βέβαιες σαγιτιτίες σου ρίχνω σαν τοξότης,
Που να ξεφύγης δεν μπορείς από τό κάψιμό τους,
Γιατί πολύ με θυμώσες με τις κακίς βρισίες σου.
(Στο παιδί)
Μα έσύ, παιδί μου, σέρνε με, στο σπίτι πήγαινε με,
Για να ξεσπάση τώρα αυτός άπάνω σε πιο νέους,
Και για να μάθη να κρατῆ πιο ήσυχη τῆ γλώσσα,
Και πιο σωστή τήν κρίση του, παρ' ό,τι έχει τώρα.
(Φεύγει με τό παιδί)
Σ Κ Η Ν Η Β'.
Κρέων, Χορός
Κορυφαίος
"Εφυγε ο γέρω, βασιλιά, με τέτοιες προφητείες!
Μα έμεις τό ξέρομε καλά, άφότου ήμουνα νέος,
"Ότε που τ' άσπρα μου μαλλιά ήταν άλόμῃ μαύρα,
Πώς δεν προφήτεψε ποτέ ψέμα στην πολιτεία.

νά ράβη, νά κεντάη, νά τραγουδή για τόν πατέρα της, νά προσπαθή όπως μπορή νά κινή τή ζωή του γλυκύτερη, τέλος πάντων με κάθε τρόπο νά τόν ανασαίνει, νά τόν βλέπη σιμά της παρηγορημένο.

Ποιός, ότο και νάταν σκληρόκαρδος, μπορούσε νά σταθή διάφορος, βλέποντας τήν Άγγέλα με όλη τή λάμψη τής όμορφιάς της, γλυκιά παρηγορητέρα του γέρω πατέρα της, χύνοντας άφθονα όλους τους θησαυρούς τής καρδιάς της, με όλα τά δείγματα τής στοργής και του σεβασμού ενός παιδιού; Ο ίππότης άρχισε νά δοκιμάζει έντός του κάποια θλίψη και ή συνείδησή του νά τόν κεντάη πονετικά. Η Άγγελία του παρουσιάζεται μπρός του σαν άγγελος, πλάσμα άυλο, που κάθε ποταπό και ξελογιασμένο πάθος του για τήν απόλαψη μιás τέτοιας όμορφιάς έχαντο άπέναντί της. Αισθάνετο τόν έαυτό του νά φλογίζεται από κάποια πρωτόφαντη φλόγα που του έλάμπιζε όλη του τήν ύπαρξη. Ο ίππότης δέν είχε ποτέ του άγαπήση. Η στιγμή που αντίκρυσε τήν Άγγέλα ήταν για αυτόν πηγή γλυκασμών άφαντάστων, που ποτέ του δέν έλπικε νά τους δοκιμάση γιατί πώς μπορούσε καν νά έλπικη πώς ήθελε έγγιξη μιá τέτοια νέα παρθένα, που μπρός της ήταν γραφτό νά πρωτοπαρουσιαστή τέτοιας λογής άνθρωπο; Θέλησε νά μιλήση, μα τά λόγια δέν τάβρισκε, ή φωνή του έσβυνε, και μόλις με πολύ κόπο μπόρεσε νά ξεστομίση: «Κύριε Βερτινά... άκούστε με περικαλώ... δέ θέλω κανένα κέρδος... τίποτε... Νά, ή κασσετίνα μου είναι δική σας. Σας χρεωστώ άκόμη και κάτι άλλο... είμαι κακός χρεωφελέτης σας... δεχθήτε τα, δεχθήτε τα...»

«Ω, κορίτσι μου!» έφώναζεν ό Βερτινάς.

Μά ή Άγγέλα σηκώθηκε, έπροχώρησε κατά τόν ίππότη, τόν κοίταξε από τήν κορφή ως τά πόδια με περήφανη ματιά και του είπε με τόλμη: «Ίππότη μάθετε πώς υπάρχει κάτι πολυτιμότερο από τήν τύχη και τό χρήμα· τά αισθήματα, που για σένα είναι όλος διόλου ξένα, που αυτά μονάχα μάς δίνουν θείες παρηγορίες· αυτά είναι που μάς παρακινούν νά πετάξουμε τά δώρα σας με περιφρόνηση. Κρατήστε τά θησαυρά σας, που καταραμένος είναι με τήν κατάρρα που παντοτεινά σας άκλουθάει, σκληρόκαρδε χαρτοπαίχτη.

— Ναι, έφώναζεν ό ίππότης, ναι, μου πρέπει νά είμαι καταραμένος για πάντα, θά μου άξιζή

στά τρίςβαθα νά κατεβώ του· Άδη, αν αυτό τό χέρι έγγιξη πλιά ένα χαρτί! Και αν σεις τόρα έτσι με αποδιώχνετε μακριά σας, έσεις, έσεις μονάχη θέ νάσαστε ή αίτία του χαμού μου... «Ω, έσεις που δέ μ' έκαταλάβατε... σεις που με περνάτε για έναν άναίσθητο... μα τότε μόνο θά έννοήσετε όλα, τότε θά μάθετε τά πάντα, τή στιγμή που θά λθώ νά σκορπίσω τά μυαλά μου στα πόδια σας... Άγγέλα· για μένα δέν άπομένει πλιά τίποτ' άλλο από τό θάνατο! Χαίρε!»

Και με τά λόγια του αυτά ό ίππότης έγινε άφαντος. Ο Βερτινάς έσυγκινήθη βαθύτατα, γνωρίζοντας ό,τι συνέβηκε στον ίππότη και έζήτησε νά πείση τήν Άγγέλα πώς εξ ανάγκης μπορούσαν νά δεχτούν τήν περιουσία του ίππότη, αν μάλιστα κανένα τυχαίο περιστατικό έσυγχωρούσε νά τήν δεχτούν. Η Άγγέλα έφριξε, έννοώντας τή σκέψη του πατέρα της· ούτε καν μπορούσε νά φανταστή πώς ήταν δυνατό ποτέ νάντικρύση, κοιτάζοντας άλλέως τόν ίππότη, παρά μόνο με περιφρόνηση. Και όμως αυτό που νόμιζε πώς τής ήταν άδύνατο και νά όνειρευτή, ό,τι τής έδειχνετα, άπίστευτο, έγινε με τό θέλημα τής τύχης που έχει ταιριαση όλα τά ένάντια στα βαθιά τής ανθρώπινης καρδιάς.

IV

«Όλος ό κόσμος των χαρτοπαιχτών του Παρισιού, έξακολούθησεν ό... άπορούσε μή βλέποντας πλιά τόν ίππότη... Μενάρ σε καμμία λέση τους, μα μή... άλλου και ό εξαφανισμός του αυτός ό άνε... ητος έδωκε άφορμή χιλιάδου νά ψιθυρίζονται εις βάρος του. Ο ίπποτης λοιπον, από τή βραδ... εκείνη, άπόφευγε όλους, με κανένα δέ συναναστρέφετο. Ο έρωτάς του τόν κατάντησε σκυθρωπό, βαθύτατα μελαγχολικό· έπερπατούσε κατάμονος πάντοτε στα πιο άπόκεντρα μέρη· και όμως μιá μέρα έτυχε, διαβαίνοντας μέσ' από τους σκιερούς δρόμους τής Μαλμαίζόν, νάντικρύση άπροσδόκητα τό γερο-Βερτινά με τήν κόρη του.

Η Άγγέλα που είχε πιστέψη πώς δέ θά μπορούσε νάντικρύση τόν ίππότη χωρίς φρίκη και περιφρόνηση, βλέποντάς τον τόρα χλωμό, άσθενικό, τρεμάμενο, που μόλις τολμούσε νά σηκώση τά μάτια του εμπρός της, έκλονίσθη παραδόξως άπέναντί του. Έβεβαιώθη πώς από τή νύχτα εκείνη που τήν είχε ιδή, ό ίππότης είχε όλος διόλου άλλάξη

ζωή. Αυτή λοιπόν, και μόνο αυτή, ήταν ή άφορμή όλης αυτής τής άλλαγής του! Αυτή λοιπόν είχε σώση τόν ίππότη από τόν όλεθρο· και ή γυναικεία της ματαιοδοξία μπορούσε τόρα νά πη πώς ίκανοποιήθη ύστερ' από τόση έπιρροή. Γι' αυτό, άφού ό ίππότης με τόν Βερτινά έλλαξαν λίγους φιλοφρονητικούς λόγους, εκείνη δέ μπόρεσε νά κρατηθή και του φανέρωσε πώς εύρισκε σε μιá κατάσταση παραπολύ έπίφοδη τήν κλονισμένη υγεία του.

Τά λόγια τής Άγγέλας άμέσως έφεραν τό θαυμασιό τους άποτέλεσμα. Εύθως ό ίππότης ύψωσε τήν κεφαλή του· στη στιγμή έχύθη σ' όλο του τό σώμα όλη εκείνη ή χάρη και όλο του τό θέλητρο εκείνο που άλλοτε έσκλάβωνε τόσες καρδιές. Τέλος έπειτα από λίγων λεπτών συνομιλίαν ό Βερτινάς του ύπενθύμησε πώς τό σπίτι του, τό σπίτι εκείνο που του εκέρδισε, πάντοτε ήταν στη διάθεσή του.

«Μάλιστα, του είπεν ό ίππότης, μάλιστα κύριε Βερτινά, θά έλθω αύριο· μα θά μου ύποσχεθήτε πώς θάναβάλωμε τή σύνταξη του συμβολαίου μόνο για λίγους μήνες». «Ας είναι!» άποκρίθηκε ό Βερτινάς χαμογελώντας.

Ο ίππότης έπήγε πράγματι και έξακολουθούσε νά συχνοπηγαίνει και ή Άγγέλα όλοένα τόν έβλεπε μέρα με τήν ημέρα με περισσότερη εύχαρίστηση. τήν άνώμαζε έγγελο λυτρωτή του και τέλος κατώρωσε με τόν τρόπο του νά κερδίση όλος διόλου τήν καρδιά της, ώσπου του ύποσχεθήκε νά του δώση τό χέρι της, πρós μεγάλη χαρά του γερο-Βερτινά, που τέλος πάντων έβλεπε τόρα πλιά νά κερδίση όλα όσα έχασε και με τά παραπάνου.

Η Άγγέλα, εύτυχισμένη άρραβωνιαστικά του ίππότη τόρα, καθότανε μιá μέρα στο παράθυρό της ταξιδεύοντας στους συλλογισμούς του έρωτα και τής εύτυχίας, όπως τό συνήθίζουν οι άρραβωνιασμένοι. Κάποιο σύνταγμα του έλαφρού ίππικού, προωρισμένο για τήν Ισπανία, περνούσε τήν ώρα εκείνη κάτου από τό παράθυρά της, ενώ οι σάλπιγγές του έσάλπιζαν. Η Άγγέλα έφριξε τά μάτια της πονετικά στον άνθρωπο εκείνου που ήταν προωρισμένος νάποθάνου, βαδίζοντας στο θάνατο κατά τόν φοβερόν εκείνο πόλεμο, ενώ κάποιος νέος από τους άνδρες αυτούς, μαζεύοντας τό χαλινάρι του άλόγου του, έσήκωσε τά μάτια του κατά τήν Άγγέλα. Εύθως τότε αυτή έπεσε άκίνητη στο κάθισμά της.

Κρέων

Τό ξέρω και ταράζομαι και τρέμω στην καρδιά μου. Γιατί είναι βέβαια φοβερό και τό νά ύποχωρήσω· *Αν όμως πάλι άντισταθώ, θά βρω τή δυστυχία.

Κορυφαίος

Χρειάζεται τόρα φρόνηση, ώ γυιέ του Μενοικέα!

Κρέων

Και τί νά κάμω τό λοιπόν; λέγε, και θά σ' άκούσω.

Κορυφαίος

Άπό τό ύπόγειο σπίτι της, τρέξε, βγάλε τήν κόρη· Και χτίσε τάφον έπειτα και στον άπορριχμένο.

Κρέων

Με συμβουλεύεις τό λοιπόν τόρα νά ύποχωρήσω;

Κορυφαίος

*Ω βασιλιά μου, μεν άργής! Γιατί οι θεοί προφταίνουν,

Με παιδεμούς γοργόποδους, τους πονηρούς στο δρόμο.

Κρέων

*Αλίμονό μου! άθέλητα τή γνώμη μου θ' αλλάξω, Για νά τό κάμω τόρα αυτό· μα σκύβω--στην ανάγκη.

Κορυφαίος

Πήγαινε, τρέξε, κάμε το, σ' άλλους μήν τ' αναθέτρε.

Κρέων

Θά τρέξω άμέσως τό λοιπόν.

(Φωνάζει)

Έλάτε, έλάτε, δούλοι,

*Όσοι είσαστε και βρίσκεστε, πάμε σ' αυτόν τόν τόπο. Και πάρετε στα χέρια σας άξίνες νά βαστάτε.

Μά έγώ, έγώ που τήν έδεσα, θά τήν έλευτερώσω.

Γιατί φοβούμαι τωραδά πώς κάλλια μπορεί νάναυ.

Πάντα νά σέβεται κανείς τους νόμους όπου βρήκε!

(Φεύγει βιασικά· τόν ακολουθούν δούλοι με έπικαι και χωρίς. Μόνο οι γέροντες μένουν στη σπηγή).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Χορός

Κορυφαίος

*Ω Διώνυσε πολυώνυμε,

Του Κάδμου ή θυγατέρα

Έσένα έχει για στόλισμα,

Έσύ ξέρεις πατέρα

Τό Δία τό βαρύβροντο·

Έσύ είσαι που φροντίζεις

Κι' άμέτρητα πλουτίζεις

Τήν Ιταλία, έσύ.

Στ'ής Έλευσίνας τ' άφραστα

Μυστήρια βασιλεύεις·

Με τή θεά τή Δήμητρα

Τόν κόσμο έχει μαζεύεις.

Μά και στη Θήβα κάθεται

Μαζί με τις Βακχίδες,

Κι' άλλη καμμία δέν είδες

Πόλη πιό ποθητή.

Χορός

Στό βράχο τό διπλόκορφο,

Στου Παρνασσού τά μέρη,

Για σένα ή φλόγα ύψώνεται

Και λάμπει σαν άστέρι·

Έκει ή Βακχίδες κρούονται

Σέ δάση φουντωμένα,

Κ' εκεί είναι τ' άκουσμένα

Τ'ής Κασταλίας νερά.

Άπό τή Νύσαν έρχεσαι

Τήν κισσοσκεπασμένη,

Περνές τήν πολυστάφυλην

Άχτή πρασινομένη,

Κι' άγια «εύάν!» άκούγονται

*Όταν στη Θήβα μπαίνεις,

Μάννας κεραυνομένης

Πατρίδα αυτή γλυκειά.

Κορυφαίος

Και σήμερα που σπρώχνεται

Ο νέος αυτός ήταν τό παιδί ενός γειτονά τους, ο Δυβερνέ, πού είχε μεγαλώσει στην ίδια γειτονιά με την Άγγέλα, αυτό πού κάθε μέρα τή συχνόβλεπε, μα από τότε πού είδε τόν ίππότη νά συχνοπηγαίνει δέν επάτησε πλιά στό σπίτι της.

Η Άγγέλα όχι μόνο διέκρινε στις παρακονετικές ματιές του νέου πόσο τρυφερά τήν αγαπούσε, παρά τόρα ένόησε πόσο και αυτή με όλη τή δύναμη τής καρδιάς της, τόν συμπαθούσε, και μόνο πώς είχε τυφλωθή από τά περιλαμπρα χαρίσματα του ίππότη δε-Μενάρ. Και τόρα, για πρώτη φορά, κατάλαβε τί ήθελε νά πούν οι συχνοί αναστεναγμοί του νέου της εκείνου φίλου, τά σιωπηλά δείγματα τής υπέρτατης άφοσίωσής του, τί άξιζε ή καρδιά του εκείνη ή τόσο άφελής και άπλοϊκή· τί έσήμαινε αυτό πού λαχτάριζε τόσο σπαρταριστά τό σπῆθος της, όσες φορές ο νέος Δυβερνέ παρουσιαζότανε μπρός της, όσες φορές άκουε τόν ήχο τής φωνής του.

«Είναι πλιά πολύ άργά! για μένα δε ζή, έχάθη πλιά για μένα!» Σκέφθηκε ή Άγγέλα. Και με θάρρος άποφάσισε νάγωνιστή και κινήση τή συφορά πού τήν απέλιζε, και με τό θάρρος της αυτό ξαναύρε τή γαλήνη. Μ' όλον τούτο δε μπόρεσε νά κρυπτή από τό διαπεραστικό μάτι του ίππότη, πού άμέσως ένόησε πώς στην ψυχή τής Άγγέλας κάτι τι θλιβερώτατο συνέβηκε. Είχε όμως τή διάκριση νά μη ζητήση καν νά ξακριβώση ένα μυστικό πού αυτή δέν ήθελε νά του φανερώση· και αυτό είταν μια άφορμή νά ταχύνη τό γάμο του πού σε λίγο έγινε με όλη τή λαμπρότητα και με όλη τή χάρη, πού αυτός στό κάθε τι ήξερε νά δίνη.

Ο ίππότης έδειχθη τρυφερώτατος σύντροφος, προσβλέποντας και για τις μικρότερες επιθυμίες τής Άγγέλας του. Τής έφερέτο με τό βαθύτερο σεβασμό, ώσπου επί τέλους ή ένθύμηση του Δυβερνέ έμελε σε λίγο νά οδυστή από την ψυχή της. Τό πρώτο σύγνεφο πού έθώλωσε τή γαλήνη τής ζωής της ήταν ή άρρώστεια και ο θάνατος του γέρο Βερτιά.

Από τή νύχτα εκείνη πού είχε χάση όλη του τήν περιουσία στον πάγκο του ίππότη δέν ξανάπιασε χαρτί· μα στις τελευταίες του στιγμές τό παιγνίδι έφάνηκε νά πλημμυρίζη τήν ψυχή του. Ένώ δ παπᾶς σιμά του είχε έλλη νά του χαρίση τις ύστερες παρηγόριες τής Έκκλησίας και του μι-

λούσε για τά έπουράνια, εκείνος, με τά μάτια κλειστά, μουρμούριζε μέσ' από τά δόντια του: Χάνει, κερδίζει· και έκανε, με τά τρεμάμενα και παγωμένα πλιό χέρια του, πώς τάχατες έκοβε και ανακάτεβε τά χαρτιά. Του κάκου ή Άγγέλα, του κάκου ο ίππότης, στό μαξιλάρι του σκυφτοί του μιλούσαν με τά γλυκύτερα λόγια· αυτός δέν τους αναγνώριζε καν. Παράδωκε τήν ψυχή του άφίνοντας έναν αναστεναγμό υπέρτατης χαράς, και ξεψύχησε φωνάζοντας: Κερδίζει!

Στή βαθύτατη θλίψη της ή Άγγέλα δε μπόρεσε νάποκρύψη κάποιον άποκρυφο μορφασμό φρίκης, συλλογιζόμενη τό πώς ο πατέρας της είχε ξεψύχηση. Η εικόνα τής νύχτας εκείνης τής φριχτής, πού ο ίππότης για πρώτη φορά τής έφανερώθη με τή σκαϊότητα του πλιό μανιωδή χαρτοπαίχτη και του πλιό αναισθητότερου ανθρώπου, ή ίδια εκείνη εικόνα τής ξαναπαρουσιάστηκε πάλι στό νοῦ της ζωήρη, και ο λογισμός της έφριξε μήπως ο ίππότης ρίχνοντας τό ψεύτικο προσωπείο του άγγελου, παρουσιάζετο και πάλι μπρός της με τήν κατακολασμένη του όψη.

Τό προαισθημα τής Άγγέλας πολύ γλήγορα έμελλε νάληθής.

Όση φρίκη και αν αιστάνθηκε ο ίππότης, βλέποντας τό γέρο Βερτιά νά καταφρονάη στό ψυχορράγημά του τις ύστερες ρηγόριες τής θρησκείας, παραδομένος στό ένοχο πῆθος του, μ' όλον τούτο δέν κατόρθωσε ως τό τέλος· και αυτός από τά νύχια του παιγνιδιού, και άρχισε νά τόν κυριεύη πού όλες τις νύχτες στό πῆθος του έβλεπε τόν έαυτό του καθισμένο σε κάποιον πάγκο, συνάζοντας νέους θησαυρούς.

Κ' ένῶ ή Άγγέλα, όσο περνούσαν οι μέρες τόσο έθλιβετο συλλογιζόμενη τήν προητητηνή ζωή του ίππότη— πριν ακόμη γνωριστούν — ένῶ τόσο έθλιβετο, πού μόλις μπορούσε νά αιστανθή πλιά τήν εγκάρδια χαρά της για τόν άντρα της, αυτός, βλέποντας τήν τόσο μελαγχολική και άλλαγμένη, άρχισε νά κυριεύεται από ύποψίες πού τόν έφεραν στό συμπέρασμα, πώς όλη της ή προσπάθεια νάν του έδειχνετό τόσοσν καιρό ευχάριστη, τής είτανε άπλό τέχνασμα για νά του άποκρύψη τό μυστικό της εκείνο πού άλλοτε τήν είχε θλίψη τόσο και ποτέ της δε θέλησε νάν του τό φανερώση. Η ύποψία του αυτή τόν έφερε σε λόγους όλος διόλου ά-

πρεπους, και έτσι, άθελήτά της ή Άγγέλα αιστάνθηκε νά ξαναξυπνάη στην καρδιά της ή ένθύμηση του νέου Δυβερνέ, ένθύμηση όμως θλιβερή ενός έρωτα για πάντα χαμένου, τή στιγμή πού ίσια ίσια τήν έβεβαίωσε πώς πολύχρονη θάταν ή ευτυχία των δύο νεαρῶν ψυχῶν τους.—Και έτσι τόρα οι δύο σύζυγοι, ψυχραμένοι τόσο πολύ, άρχισαν νά μη αιστάνονται πλιά καμμία ευχαρίστηση, ως πού τέλος ο ίππότης εύρισκε τή ζωή τους μονότονη, πληχτική, άχαρη, και ζήτησε νά ξανάβρη τους χαμένους πόθους του ρίχνοντας τόν έαυτό του στην κοινονία.

Τότε κάποιος πού είταν κασιέρης του στα χρόνια τής χαρτοφοράς του ζωής, βρήκε τήν περισταση νά ξανασύρη στον προητητηνό του δρόμο τόν ίππότη, μη ξεκολιώντας από πάνου του· κ' έτσι ο δε-Μενάρ ξανάπιασε στην τρομερή εκείνη ζωή σκλάβος άλευθέρωτος, χωρίς νά συλλογιστή καν πώς με τή γυναίκα του άφίνει ζωπίσω του έναν κόσμο όλάκερο, πού θάν του έστείλιζε κατόπι μια παντέρημη ως στα γεράματά του ζωή.

Σε λίγες μέρες τό πλούσιο χαρτοπαίχτειο του ίππότη δε Μενάρ έλαμψε λαμπρότερο παρά ποτέ. Η καλή του τύχη παράστεκε και πάλι σιμά του: θύματα και θύματα έπεφταν κάτω από τά χτυπήματά της και τό χρυσάφι σωροί σωροί έχυνετο στό πράσινο τραπέζι του ίππότη περιύγρα. Μα τής Άγγέλας ή ήσυχία, σαν νυχτερινό της όνειρο, άρχισε νά σδύνεται, άφίνοντας τήν άλύπητα νά κατασυντριπτή· παραδομένος στό χαρτί ο ίππότης ούτε καν τήν έπρόσεχε πλέον, τήν περιφρονούσε μάλιστα! Μέρες και μέρες, μήνες περνούσαν χωρίς νάν τή βλέψη ένας τους γερο-οικονόμος διεύθυνε τό σπίτι· οι ύπηρετες άλλάζαν συχνά, κατά τις παραξενιές του ίππότη· και έτσι άποξενωμένη, άπομονωμένη τόρα ή Άγγέλα δέν εύρισκε πουθενά καμμία παρηγόρια. Πόσες νυχτιές, ξάγρυπνη πάντα, πόσες φορές άκουγε τόν κρότο του άμαξιού πού εμπαινε στό σπιτι· πόσες φορές νάνεβάζουν τό βαρύ ταμείο του άντρός της· νάπαπαίρη με τις χοντροειδέστατες βρισιές του τούς ανθρώπους του και έπειτα νά σφαλάη τήν πόρτα τής κάμαράς του με κρότο δαιμονισμένο· και τότες άκράτητος χειμαρρός έτρεχαν τά δάκρυα από τά μάτια τής άμοιρης Άγγέλας. Και κάπου κάπου στην τόση άπελπισία της ξεφώνιζε τό όνομα του Δυβερνέ παρακαλώντας τόν ύψιστο νά δώση τέλος στην άξιοθρήνητη ζωή της.

Από τήν άμαρτία,
Σ' άρρώστια άκαταμάχητη
Νά πείση ή πολιτεία,
Τόν Παρνασσό παραίτησε,
Η έλα από τή Νύσα
Και τράβηξε έδῶ ίσα
Νά φέρης καθαρό.
Χορός
Στ' άστρα πού φωτιά βγάζουνε
Έσῶ πού βασιλεύεις,
Στῆς νύχτας τά γιορτάσματα
Έσῶ πού πρυτανεύεις,
Με τις Βακχίδες πρόβαλε,
Όπου σε συντροφεύουν
Κι' όρμητικές χορεύουν
Όλόνηχτο χορό!
ΣΚΗΝΗ Δ'.
Άγγελος, Χορός.
Άγγελος
Έσεις, πού κάθεστε κοντά στοῦ Κάδμου τό παλάτι,
Ένός ανθρώπου ζωντανού ποτέ δε θά μπορούσα
Η νά επαινέσω τή ζωήν, ή νά κατηγορήσω.
Γιατί τό δύστυχο ψηλά ή τύχη τῶν σηκώνει
Κ' ή τύχη ρίχνει χαμηλά και τόν ευτυχισμένο.

Κι' από τό τόρα δε μπορείς τό μέλλο νά μαντέψης.
Γιατί κι' ο Κρέοντας ζηλευτός μου φαίνεται πώς
[ήταν,
Πώσωσε βέβαια άπ' τούς έχτρους αυτήν τή γῆ του
[Κάδμου·
Κι' άφου πήρε στα χέρια του τή μοναρχία του τό-
[που,
Βασίλευε, και χαίρουσαν τά ευγενικά παιδιά του,
Και τόρα—όλα χαθήκανε! Γιατί όταν κανείς χάση
Σ' αυτόν τόν κόσμο τή χαρά, πιά δέν τόν λογα-
[ριάζω
Αυτός πώς είναι ζωντανός, μα έγω τόνο νομίζω
Σάν πεθαμένο άνθρωπο, πού μόνο κι' άναπνέει.
Γιατί μπορείς στό σπίτι σου νάχρης μεγάλη πλούτη,
Κ' έτσι νά ζῆς βασιλικά· μα αν ή χαρά σου λείπη,
Τ'άλλα μου φαίνονται καπνού έσκικος και τίποτ'άλλο.
Κορυφαίος
Μά για τούς βασιλιάδες μας τί σωφορά μας φέρνεις;
Άγγελος
Πεθάνανε·κ' αυτοί πού ζούν τούς κάμιν νά πεθάνουν.
Κορυφαίος
Μά λέγε, ποιός είν' ο φονιάς, και ποιός ο σκοτωμένος;
Άγγελος
Ο Αίμονας σκοτώθηκε και κοιτάεται στό αίμα.

Κορυφαίος
Από τό χέρι του γονιού ή από τό δικό του;
Άγγελος
Σκοτώθηκε μονάχος του για εκείνονα τό φόνο.
Κορυφαίος
Ω Τειρεσία, τά λόγια σου τί γρήγορα πού βγαίνουν!
Άγγελος
Έτοῦτα έτσι γινήκανε, μα τόρα νά σκεφτούμε—
Γέρον (του κόβει τό λόγο)
Μά νά! ή Εύρυδική ή δύστυχη, του Κρέοντα ή γυ-
[ναίκα.
Ηρθε γιατί κάτι άκουσε ή άραγε κατά τύχη;
("Ερχεται ή ΕΥΡΥΔΙΚΗ χλωμή και βιαστική"
τήν άλοιοιθούν δούλες)
ΣΚΗΝΗ Ε'
Εύρυδική, Άγγελος, Χορός, Δούλαι.
Εύρυδική
Ω έσεις πολίτες, άκουσα τόν τρομερό τό λόγο,
Τόρα πού πήγαινε νά βγῶ έξω από τό παλάτι,
Νάρθω νά κάμω προσευχή στη σεβαστή Παλλάδα.

Τέλος μιὰ νύχτα ἔτυχε κάποιο ἀρχοντόπουλο νὰ χάσῃ ὅλη του τὴν περιουσία στὸ χαρτί καὶ ἐτίναξε τὰ μυαλά του ἀμέσως ἐκεῖ στὸν πάγκο τοῦ δὲ Μενάρ. Αἵματα καὶ μυαλά κομμάτια πετάχτηκαν στὸς πονταδόρους, ποὺ διασκορπίστηκαν δῶ καὶ κεῖ περὶτρομοὶ μόνος ὁ ἱππότης ἔμεινε ἐκεῖ ἀκίνητος καὶ ἀδιάφορος κ' ἐρωτοῦσε ψύχραιμα, ἂν εἴταν σωστὸ νὰ χαλάσουν τὸ παιχνίδι τους πρὶν τῆς ὄρας γιὰ ἓναν τρελλὸ ποῦ ἔπαιξε τόσο ἀστόχαστα.

«Ὅλοι τότες οἱ χαρτοφόροι, καὶ οἱ πιδὸ σκληροκαρδοὶ, βλέποντας τὴν ἀπίστευτὴ ἀναίσθησία τοῦ ἱππότη, τόσο ἀγανάχτησαν, ποῦ ἔφυγαν κι οὔτε πλιὸ ἤθελαν νὰ τὸν ξαναδοῦν τὰ μάτια τους. Ἡ ἀστυνομία πρόσταξε νὰ κλείσῃ τὸ χαρτοπαιχτεῖο του, τὸν ἔφερε στὸ δικαστήριό ποῦ τὸν καταδίκασε σὲ βαρύντατο πρόστιμο, πρὸ πάντων ὡς χαρτοπαίχτη ποῦ ἐκμεταλλεῖτο τὴν τύχη του γιὰ νὰ γυμνώσῃ τὸν ἀπλοῖκό κόσμο ἀπάνθρωπα. Τότε μόνον θυμήθηκε τὸ σπῖτι του, τότε ἀποφάσισε νὰ πῆσῃ στὶς ἀγκάλες τῆς γυναίκας του, τῆς γυναίκας του ποῦ τόσο εἶχε κακομεταχειριστῆ καὶ ὁμως αὐτὴ, βλέποντάς τον μεταμελημένο, τὸν ἐδέχθη φιλόστοργα· ἐπειδὴ τὸ παράδειγμα τοῦ πατέρα της, ποῦ ἀπαρνήθηκε τὴ ζωὴ τοῦ χαρτοπαίχτη, τῆς ἔριχνε ἀκόμη κάποια ἀχτίνα ἐλπίδας...

Ὁ ἱππότης ἄφησε τὸ Παρίσι καὶ ἐπῆγε στὴ Γένοβα, τὴν πατρίδα τῆς Ἀγγέλας.

Ἐκεῖ ἔζησε μερικὸ καιρὸ ὀλοσδιόλου ἀποξενωμένος μὰ σὲ λίγο τὸ ἀπαίσιό πάθος τοῦ ἐξανάναψε, καὶ μιὰ δύναμη ἀκατανίκητη τὸν ἀπομάκρυνε ὀλοένα ἀπὸ τὸ σπῖτι του. Ἡ κακὴ του φήμη τὸν ἀκολούθησε ἀπὸ τὸ Παρίσι στὴ Γένοβα· δὲν ἐτολμοῦσε κἄν νὰ σκεφτῆ νὰ στήσῃ κ' ἐδῶ χαρτοπαιχτεῖο, καὶ ὁμως ἀκαταμάχητος ὁ δαίμονας τὸν ἔσπρωχνε στὸ παιχνίδι.

Ἐκεῖνο τὸ χρόνο, κάποιος συνταγματάρχης Γάλλος ποῦ ἀποτραβήχτη ἀπὸ τὸ στρατὸ πληγωμένος στὸ πόλεμο, ἐκρατοῦσε τὸ πλουσιώτερο χαρτοπαιχτεῖο τῆς Γένοβας. Μὲ τὴ καρδιὰ γεμάτη φθόνον καὶ πάθος ὁ ἱππότης ἦλθε ἐκεῖ, μὲ τὴν ἀπόκρυφὴ ἀπόφαση καὶ ἐλπίδα νὰ τὸν πολεμήσῃ ἀλύπητα. Ὁ συνταγματάρχης τὸν ἐδέχτηκε μὲ ἀνοιχτὰς ἀγκάλες καὶ καθὼς τὸν εἶδε φώναξε, πὼς τὸ παιχνίδι ἔμελλε τέλος νὰ χῆρῃ κάποια βαρύντητα, ἀφοῦ ὁ ἱππότης δὲ Μενάρ ἔρχετο μὲ τὸ ἄστρο τῆς καλοτυχίας του.

Καὶ τὸντι· στὶς πρώτες χαρτωσιὲς τὰ χαρτιά εὐ-

νοῦσαν τὸν ἱππότη, ὅπως πάντα. Μὰ τέλος, ἄμωφώναξε, θαρρεύοντας στὴ παντοτεινὴ καλοτυχία του: *Τὸ πάγκο σου! ἔχασε, μ' ἓνα χαρτί μόνο, ποσότητα κολοσσαία.*

Ὁ συνταγματάρχης ποῦ ἐδείχνετο συνήθως ψύχραιμος στὸ κέρδος ὅσο στὴ ζημία, μάζευε τὸ τόσο χρυσάφι τοῦ ἱππότη μὲ χαρὰ καταφάνερη· ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη ἡ Τύχη ἐγκατέλειψε ὅλους διόλου τὸν εὐνοούμενό της.

Ἔτσι κάθε βράδυ ἔπαιζε, κάθε βράδυ ἔχανε· ὡς ποῦ ὁ θησαυρὸς του τόσο ἐξατμίσθη, ποῦ δὲν τοῦ εἶχαν μείνῃ πλέον παρὰ δυὸ δουκάτα χάρτινα.

Ὁ ἱππότης τέλος ἀφοῦ κατόρθωσε τρέχοντας ὅλη τὴν ἡμέρα νὰ ἐξαργυρώσῃ τὸ χάρτινό του νόμισμα, γύρισε σπῖτι του τὸ βράδυ πολὺ ἀργά.

Ἄμα ἐκαλονύχτωσε ἔχωσε τὰ τελευταῖα του χρυσὰ νομίσματα στὴ τσέπη του κ' ἐμελετοῦσε νὰ τὸ στρήψῃ· μὰ ἡ Ἀγγέλα ποῦ κάτι ὑποψιάσθη καὶ τὴν ἔτρωγαν κακὰ σημάδια, καθὼς τὸν εἶδε ἐτοιμὸ νὰ φύγῃ, τοῦ ἔκλεισε τὸ δρόμο, τοῦ ἔπεσε στὰ πόδια του καὶ βρέχοντάς τα μὲ τὰ δάκρυά της τὸν ὤρκισε στὸ Θεὸ νὰ μείνῃ, νὰ μὴ κἀνῃ ὅ,τι ἔχει στὸ νοῦ του, νὰ μὴ βυθιστῆ στὴν ἀπελπισία καὶ στὴν ἀθλιότητα.

Ὁ ἱππότης τὴν ἐσῆκωσε, τὴν ἔσφιξε μὲ πόνο στὸ στήθος του καὶ τῆς εἶπε μὲ φωνὴν τρεμάμενη: «Ἀγγέλα, τρισαγαπημένη μου Ἀγγέλα· τώρα δὲ μπορῶ, δὲ μπορῶ ἀπόψε νὰ σοῦ κἀνω τὴ χάρη ποῦ μοῦ ζητᾷς. Μ' ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ αὔριο δὲ θὰ σοῦ δώσω πιά τὴν ἀφορμὴ νὰ μοῦ πικραίνεσαι· σοῦ ὀρκίζομαι ἡπιότα κόκκαλα τῶν γονέων μου, πὼς σήμερα παίξω γιὰ τελευταία φορὰ ἡσούχασε, ἀγαπημένε μου Ἀγγέλε κοιμήσου, ὄνειρέψου εὐτυχισμένες ἡμέρες, καλύτερη ζωὴ· αὐτὸ θὰ μοῦ φέρῃ καλοτυχία».

Ὁ ἱππότης ἀγκάλιασε τὴ γυναῖκα του καὶ ἔφυγε τρεχάτος...

Δυὸ χαρτωσιὲς καὶ ὁ ἱππότης τᾶχασε ὅλα—ὅλα ὅσα εἶχε!

Ἔμεινε ἐκεῖ ἀκίνητος κοντὰ στὸ συνταγματάρχη καὶ κάρφωσε τὰ μάτια του στὸ τραπέζι τοῦ παιγνιδίου, τέλεια μηδενισμένος. «Δὲ ποντάρετε πιά, ἱππότη;» εἶπε ὁ συνταγματάρχης ἀνακατόνοντας τὰ χαρτιά γιὰ τὴ νέα χαρτωσιά. — *Τᾶχασα ὅλα, ἀποκρίθηκε ὁ ἱππότης προσπαθώντας νὰ φανῆ ἀτάραχος. — Καὶ δὲν ἔχετε πιά τίποτα; ρώτηε ὁ συν-*

ταγματάρχης ἀνακατόνοντας τὴν τραπέζι του. — *Ἔμμαι ἐπαίτης!* ἐφώναξε ὁ ἱππότης μὲ φωνὴν τρεμάμενη ἀπὸ λύσσα, χωρὶς νὰ σηκώσῃ καθόλου τὰ μάτια του καρφωμένα πάντοτε στὸ πρᾶσινο τραπέζι καὶ μῆτε κἄν ἔβλεπε πὼς οἱ παιγνιδιᾶτορες ἔπαιρναν τὸ συνταγματάρχη, σὰ νὰ τοὺς ἔδινε ὁ παγκιέρης ἐξεπίτηδες τὸ τυχερὸ τὸ χαρτί τους.

Καὶ ἐξακολουθοῦσε ὁ συνταγματάρχης νὰ παίζῃ μὲ ἀταραξία. «Μὰ θαρρῶ πὼς ἔχετε μιὰ χαριτωμένη γυναικοῦλα»· τοῦ λέει ὁ συνταγματάρχης, σιγὰ σιγὰ, χωρὶς νὰ βλέπῃ τὸν ἱππότη καὶ ἀνακατόνοντας τὰ χαρτιά ἔτοιμος γιὰ τὴν ἄλλη χαρτωσιά. «Τὶ θέλετε νὰ πείτε μ' αὐτό;» τοῦ εἶπε ὁ ἱππότης ἀγαναχτισμένος. Ὁ συνταγματάρχης ἐτράβηξε τὰ χαρτιά του, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντηση στοὺς λόγους του ἐκείνου, καὶ εἶπε μισογυρίζοντας πρὸς τὸν ἱππότη καὶ δίνοντάς του νὰ κόψῃ. «Δέκα χιλιάδες δουκάτα ἢ τὴν Ἀγγέλα!» — *Θὰ σοῦ στριψέ!* ἐφώναξε ὁ ἱππότης, κάπως φερμένος στὰ συλλογικά του, καὶ βλέποντας τώρα πὼς ὁ συνταγματάρχης ὀλοένα ἔχανε.

«Εἴκοσι χιλιάδες δουκάτα γιὰ τὴν Ἀγγέλα!» εἶπε πάλι χαμηλόφωνα ὁ συνταγματάρχης, κρατῶντας τὸ χαρτί του ἔτοιμο νὰ τὸ γυρίσῃ.

Ὁ ἱππότης ἐσώπαινε· ὁ συνταγματάρχης ἐπανάλαβε τὸ παιχνίδι του καὶ σχεδὸν σὲ ὅλα τὰ χαρτιά ἦλθε ὁστος. Οἱ πονταδόροι τὸν ἐσάρωναν. «Σύμφωνος! πάει! τοῦ λέει σταῦτι ὁ ἱππότης· τώρα ποῦ νὰ χαρτωσιά θάρχιζε, βάζοντας τὴ Ντάμα στὸ τραπέζι.

«Ἡ Ντάμα χάνει!» Ὁ ἱππότης πισωδρομίζε· τρίχοντας τὰ δόντια του καὶ ἐστηρίχθη στὸ παράθυρο· ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀπελπισία ἐτράβηξαν τὰ χαρακτηριστικά του.

Τὸ παιχνίδι ἐπέλειωσε· ὁ συνταγματάρχης ἐζύγωσε τὸν ἱππότη καὶ τοῦ εἶπε ἀναγελαστικά: «Λοιπόν;»

— *Τὶ ἄλλο, θέλετε;* εἶπεν ὁ ἱππότης· μὲ καταντήσατε ζητιάνο· μὰ χωρὶς ἄλλο θὰν τᾶχασε χαμένα, ἂν ἀληθινὰ πιστεύετε πὼς μπορούσατε νὰ κερδίσετε καὶ τὴ γυναῖκα μου... Εἴμαστε, θαρρεῖς, στὶς ἀποικίες; Μὴ θαρρεῖς πὼς ἡ γυναῖκα μου εἶναι σκλάβο παραδομένη στὸν ἄνθρωπο, τὸν κύριό της, ποῦ ὅποτε τοῦ ἀρέσει νὰ τὴν παίξῃ καὶ στὸ χαρτί, νὰ τὴν ἐμπορεύεται; Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἔχασα εἴκοσι χιλιάδες δουκάτα, κ' ἔχασα καὶ τὴ γυ-

Ἐγύριζα τὸ μάνταλο κι' ἀνοίγουνταν ἡ πόρτα, καὶ λόγια μαύρης σφοδρᾶς ἐχτύπησαν τ' αὐτί μου· Κ' εὐτὺς ἐλιγοθήμῃσα στὰ χέρια τῶν δούλων μου. Μὰ τώρα ξαναπέτε μου τὸ φοβερὸ τὸ λόγῳ Γιατί ν' ἀκούγω σφοδρᾶς εἶμαι συνηθισμένη.

(Στηρίζεται ἐπάνω στὶς δούλες της)

Ἄγγελος

«Ὅ,τι εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, αὐτά, βασιλισσά μου, Ὅλα ἐγὼ τώρα θὰ σοῦ πῶ, τίποτε δὲ θὰ κρύψω. Γιατί ἄραγε τί ὠφελεῖ νὰ σοῦ τὰ λιγοστεύω Κ' ὕστερα ψεύτης νὰ φανῶ; μόνον ἡ ἀλήθεια μένει. Ἐγὼ λοιπὸν τὸν ἄντρα σου στὸν τόπο ἀκολουθοῦσα, ποῦ ὁ Πολυνείκης κοίτουσαν, ἀπ' τὰ σκυλιὰ σκισμένους.

Κι' ἀφοῦ παρακαλέσαμε τὸν Ἄδην, τὴν Ἐκάτη Για νὰ μᾶς συμπαθήσουνε καὶ τὸ θυμὸ νὰ πάψουν, Μ' ἄγιο λουτρὸ τὸν λούσαμε, κι' ὅ,τι ἀπ' τὸ σῶμα [μένει

Πάνω σὲ πράσινα κλαδιὰ ὅλα μαζί τὰ καίμε. Κι' ἀφοῦ ψηλὰ σηκώσαμε ἀπάνω του τὸ χῶμα, Ἐπειτα τρέχομε εὐτὺς στὸν πετρωμένο λάκκο, Ὅπου τῆς κόρης ἦτανε νυφιάτικο κρεβάτι. Μὰ κάποιος ἀπὸ μακριὰ σὰ μοιρολόγι ἀκούει. Καὶ τρέχει ἀμέσως νὰ τὸ πῆ στὸν Κρέοντα, τὸν ἀφέντη.

Κι' αὐτός, ἀφοῦρθε πιδὸ κοντὰ, τ' ἀκούει, ἀναστεναίξει Καὶ λόγια πολυδάκρυτα τὰ χεῖλια του μιλοῦνε· «Ἄραγε, ὦ δύστυχος ἐγὼ, ἄραγε τὸ μαντεύω; »Εἶν' ἄραγε ὁ χειρότερος ἀπ' ὅλους μου τοὺς δρόμους; »Τοῦ γιοῦ μου ἀκούγω τὴ φωνή. Μὰ τρέξετε, ὦ δούλοι, »Βγάλτε τὴν πέτρα γρήγορα, κι' ἀφοῦ μπῆτε στὸ [στόμιο,

»Κοιτάχτε ἂν εἶναι ὁ Αἴμονας, ἢ ἀπ' τοὺς θεοὺς [γελιοῦμαι].

Κι' ἀκούμε ἐμεῖς τίς προσταγὰς τοῦ ἀπελπισμένου [ἀφέντη.

Κι' ἀφοῦ στὸν τάφο μπήκαμε, θωρῶ τὴν Ἀντιγόνη, ποῦ μὲ τὰ πέπλα ἀπ' τὸ λαμόν ἦτανε κρεμασμένη· Κι' ἀπὸ τὴ μέση ὁ Αἴμονας τὴν εἶχε ἀγκαλιασμένη, Κλαίγοντας τὴν καταστροφή τῆς ποθητῆς [του,

Καὶ τὰ ἔργα τοῦ πατέρα του, καὶ τὸν κακὸ τὸ γάμο. Καθὼς τὸν εἶδε ὁ Κρέοντας σπαραχτικά φωνάζει, Καὶ μὲς στὸν τάφο προχωρεῖ, καὶ κλαίγοντας τοῦ [λέει·

«Δυστυχισμένε, τί ἔκαμες; τί ἔβαλες στὸ νοῦ σου; »Τὶ θάνατον ἐδιάλεξες ἐσὺ, γιὰ νὰ πεθάνῃς; »Παιδί μου, σὲ παρακαλῶ, ἔβγα, ἔβγα, σὲ ξορκίζω». Μὰ ἀφοῦ τὸν κοίταξε ὁ Αἴμονας μὲ φλογισμένα μάτια, Τὸν ἔφτυσε στὸ πρόσωπο, καὶ δίχως ν' ἀπαντήσῃ,

Τραβᾷ τὸ δίκαιο σπαθί· μὰ ἐγλώτωσε ὁ πατέρας, Ὁρμώντας ἔξω γρήγορα· τότε ὁ δυστυχισμένος Σκύβει καὶ μπήγει τὸ σπαθί, ἀμέσως, στὰ πλευρὰ [του, Καὶ μαραμμένα, πέφτοντας, τὴν κόρη ἀγκαλιάζει, Καὶ μ' ἓνα κόκκινο φιλὸ στὸ μάγουλό της τ' ἄσπρο Βγάζει μιὰν ὕστερη πνοὴ καὶ πέφτει καὶ πεθαίνει. Καὶ πεθαμένος κοίτεται κοιτᾷ στὴν πεθαμένη, Στὸν Ἄδην ἀφοῦ χάρηκε τὴν τελετὴ τοῦ γάμου, Καὶ στοὺς ἀνθρώπους εἶδειε πὼς σὰν τ' ἀνόητο [πείσμα

Καμμιά ἄλλη μεγαλύτερη δὲν εἶναι δυστυχία! (Ἡ Ἐδουδίκη στηρίζεται ἐπάνω στὶς δούλες της κ' ἀμίλητη γυρίζει στὸ πλάγι).

ΣΚΗΝΗ Σ'

Ἄγγελος, Χορὸς

Κορυφαῖος (στὸν Ἄγγελο)

Αὐτὸ σὰν τί τὸ λὲς ἐσὺ; Φεύγει μὲς στὸ παλάτι, Χωρὶς νὰ μᾶς πῆ τίποτε, χωρὶς νὰ βγάλῃ λέξη.

Ἄγγελος

Καὶ μένα μὲ φοβίζει αὐτό· μὰ σκέφτομαι κ' ἐλπίζω Πὼς τοῦ παιδιοῦ τὴ σφοδρὰν ἀφοῦ ἀκούσε, δὲ θέλει

ναίκα μου... ανδρως κ' εκεινη το
 κολουθηση: ελατε μαζι μου κα απε.
 γυναικα μου σας αποδιωξει και δε θελ
 μαιτρεσσα σας! — Απελπισθητε μονο
 προσθεσε ο συνταγματαρχης, εν η 'Αγ
 απαρνηθη, αποφου σεις εισαστε η κριτα της
 χιας της, αν σας αποδιωξει με φοβια για να
 με χαρα στις αγκαλες μου. Και απελπισθητε
 τωρα μονο σεις, μαθαίνονται πως ο ορκος αιων
 αγαπης μας εχει ενωση, και πως τωρα τελος παν
 των ηλθε η στιγμή που η ευτυχια θα ικανοποιηση
 τους πολυχρονους πόθους μας. Έσεις με ειπατε
 αναίσθητο! "Ω, ω ηθελα να κερδισω μονο το δικαιο
 ωμα να παρουσιαστω κύριος στη γυναικα σου" και
 για την καρδια της εβρουν βέβαιος: Μάθετε λοι
 πόν, ιππότη μου, πως η γυναικα σας, πως εκεινη
 με αγαπαει ολόκαρδα, το γνωρίζω. Μάθετε λοιπόν
 πως εγω, εγω ειμαι εκεινος ο Δουβερνε που μεγα
 λωσαμε μαζι με την 'Αγγελα, ενωμένοι οι δυο μας
 με τον τρυφερωτερο βρωτα· ο Δουβερνε εκεινος που
 εσεις της τον αποδιωξατε τόσο επιτηδεια με τους
 απατηλους τρόπους σας! Αλλοίμονο! Και την α
 πάτη της ενόησε από τη στιγμή που πέθανε ο
 πατέρας της, τότε ενόησε πόσο, η ερημη και αφη
 μένη στην τύχη της, πόσο θα της εβρουν πολύτι
 μος! Και γνώριζα τα πάντα· μα ήταν πολυ άργα
 και μόνο ένας δαίμονας έχθρικός σου μου εβαλε στο
 νου, πως μονάχα το χαρτι μπορούσε να μου παρα
 δώση στα χέρια μου την 'Αγγελα, να σου την κερ
 δίσω και ριχτηκα σώμα και ψυχη από παιγνιδι!
 Σας ακολούθησα ως εδω και τέλος πέτυχα: εμπρός,
 εμπρός λοιπόν πάμε να βρούμε τη γυναικα σου!"
 'Ο ιππότης απόμεινε εκεί αποσβολωμένος, σαν
 να τον χτύπησαν χίλιοι κεραυνοί. Το μυστικό εκεινο
 που τόσο καιρό του εΐταν πυκνοσκεπασμένο, του
 φανερώμετο τέλος· και τότε ειδη ολο το πλήθος των
 συμφερονών που ειχε καταθλίψει τη δυστυχισμένη
 την 'Αγγελα. «Η 'Αγγελα θάπορασιση», ειπε με
 φωνη σβυσμένη και ακολούθησε το συνταγματαρχη
 που εσπευδε με μεγάλα βήματα προς την κατοικια
 του.

Σαν επάτησαν το κατώφλι, ο συνταγματαρχης
 άδραξε το κουδούνι· μα ο ιππότης τον εμπόδισε και
 του ειπε: «η γυναικα μου κοιμάται· θέλετε να
 ταραξετε το γλυκό της ύπνο;» — Χμ! εμουρμού
 ρισε ο συνταγματαρχης, και λέτε πως η 'Αγγελα
 εχει ποτέ της ως τωρα, εχει ποτέ της απολάψει

Να δείξη κλάματα, φωνές σ' ολη την πολιτεια·
 Και πήγε με τις δουλες της εκει για να τον κλάψη,
 Μέσα στο σπίτι της κλειστή. Γιατι ξερει τι κάνει.

Κορυφαίος

Μπορεί· μα κ' η πολλή σιωπή και το μεγάλο κλάμα
 Δέν είναι για τον άνθρωπο, θαρρώ, καλό σημείο·

"Αγγελος

Μά, στο παλάτι μπαίνοντας, εγω τωρα θα μάθω,
 "Αν βέβαια τίποτε κακό δέν κρύβει στην καρδια της·
 Γιατι σωστά το λές αυτό, πως η σιωπή η μεγάλη
 Είνα σημείο σοβαρό.

(Φεύγει μες στο παλάτι).

Κορυφαίος

Μά να! κι' ο βασιλιάς μας

Που μες στα χέρια του κρατά λυπητερό μνημείο.
 Κι' αυτό το τρομερό κακό δέν τόκαμαν οι ξένοι,
 Μά ο ίδιος με το πείσμα του.

(Έρχεται ο ΚΡΕΩΝ, κρατώντας μ' ένα δοϋλο
 το σώμα του Αίμονα. Ακολουθούν δοϋλοι
 με το σώμα της Αντιγόνης επάνω
 σε φορείο).

γλυκόν ύπνο, από την ώρα που σεις την έδουθσατε
 σε μια ζωη τόσο αξιοθρήνητη;·

Και με τα λόγια του έτοιυτα κίνησε βιαστικός
 κ πεταχτή ίσια στην κρεββατοκάμαρα· μα ο ιππό
 επεσε στα πόδια του και του φώναξε με απελ
 ν: «Έλεος! Με καταντήσατε ζητιάνο, αφή
 να τη γυναικα μου!» — 'Απαράλλακτα και ο
 στυξ, γονατισμένος εμπρός μας, μάταια
 υσε, σκληρόκαρδε! 'Η δικαιοσύνη του Θεού
 αι επί τέλους!

ντας αυτά ο συνταγματαρχης προχώ
 ρε στο δωμάτιο της 'Αγγελας.
 ε στη θύρα, την άνοιξε, έτρεξε στο
 ανεπαύετο η γυναικα του, εσήκωσε
 κ και εφώναξε: «'Αγγελα, 'Αγ
 γελα! ιασε το χέρι της, εψέλλισε κάτι
 και άμέσως επειτα εφώναξε
 «Κοιτάξτε! Κερδισατε το
 υ!»

'Ο συνταγματαρχης ηρωσε καταταραγμένος
 ελα ειτανε πεθαμμέ
 νη, πεθαμμένη.
 αρχης χτύπησε απελ
 πιστικά το μέτα
 έναν αναστεναγμό
 και εγινε άφαντο
 ε πλέον μήτε τον
 ειδη, μήτε λόγος ε

Και ο ξένος σαν τέλ
 κώθη, άφησε τον πάγκο
 ρόνος, κατακαρδα συγκλον
 τέρση να
 του προφανερώμια καν λέξη.

Σε λίγες μέρες βρήκανε
 στο δωματιό του· ειχε χτυπηθη η κεραυνοβόλο
 αποπληξία. Και τέλος μόνο από τ
 γραφα και
 τις σημειώσεις το φανερώθη και ε
 χρόνος
 πως εκεινος ο άνθρωπος που τον γνώ
 ο
 νομα Μπαντασσόν, ειταν ο ίδιος ο σφτάθλιος ιπ
 πότης δε Μελρ.

Τότε ο βαρόνος ειδη σ' ολη κεινη την ιστορία
 πως ο Θεός ειχε στείλη τον ιππότη δε Μενωρ για
 να τόνε σώση, τη στιγμή ίσια ίσια που εμελλε να
 κατακρημνιστή στην άβυσσο, και αποφάσισε να αντι
 σταθί έναντιό όλων των θελητήρων της καλοτυχιας
 του παιγνιδιού.

"Ως σήμερας εφύλαξε πιστά την απόφασή του.
 Σπέτσες **ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ**

Σ Κ Η Ν Η Ζ'.

Κρέων, Χορός, 'Οπλοφόροι, Δούλοι, Λαός.

Κρέων (στούς γέροντες).

Καταραμένα λάθη,
 "Ω! μις ψυχής αστόχαστης. Έσεις εδω, για δ'ητε!
 'Από την ίδια τη γενιά φονια και σκοτωμένο!
 "Ω τυφλωμένη απόφαση!
 (Αφήνει σιγά τον Αίμονα χάμω. Δούλοι τρέχουν;
 τον σηκώνουν και τον βάζουν επάνω στο
 φορείο της Αντιγόνης).

"Ω δύστυχο παιδί μου,
 Που τόσο νέος μου πέθανες, άλι! άλιμόνο μου!
 'Από δική μου αστοχασια κι' όχι δικό σου λάθος!

Κορυφαίος

'Αλίμονο! πόσον άργά βλέπεις τη δικαιοσύνη!

Κρέων

'Αλίμονο! ο δύστυχος τωρα βέβαια την ξερω·
 Μά το κεφαλι ένας θεός μου τόχε χτυπημένο,
 Με τύφλωσε και μ' έρριξε σε τέτοιους άγριους δρό
 [μους,

Και τωρα ποδοπάτησε την κάθε μου ευτυχια.
 "Ω συφορά! ω συφορά! κι' ανθρώπου άδικοι κόποι!

Ο ΝΟΥΜΑΣ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ
Η ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ:
 Για την Ελλάδα Δρ. 10.—Για το Έξω
 τερικό φρ. χρ. 10
 20 λεπτά το κάθε φύλλο λεπτά 20
 ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στα κώδικια της Πλατείας
 Συντάγματος, 'Ομονοίας, 'Υπουργείου Οι
 κονομικών, Σταθμού Τροχιοδρόμου ('Ο
 σταθμού (ματρεϊο) Σταθμού ύπογειου Σιδηρο
 δρόμου (νόνοια) στο καπνοπωλείο Σαρρη
 Πλατεία Στόν (Έξάρχεια) και στο
 βιβλιοπωλείο «Έστια» (αλάρο.
 'Η συντρομή του πλεονόεται μπου
 κ' είναι για ένα χρόνο πάντοτε.
 Κορυφαίος

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
Κ Α 1

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

να μās πείτε, οποιος από λόγου σας τα καταφέρνει
 κ' εχει την μανια να καταγίνεται μ' αριθμούς, πόσα
 κόστισε στο "Έθνος ίσια με την ώρα το τελευταίο
 εθνικό κόλλο του γερο-Σανιδά. Πρέπει να λογαριά
 προτα πόσα θα πάρουν οι βουλευτες για τις
 λίγες μέρες που δουλέψανε όσο να ρήξουνε τον Κόν
 τε. "Επειτα να λογαριάσειε πόσα θα κοσίσουν οι
 καινούριες εκλογές. Και τελευταία να μās πείτε ά
 πάνου κάτου—για το πανηγύρι δέν τελείωσε από
 μα, που να μπορ κανένας να δώσει στρογγυλός
 αριθμούς—πόσα κοστίζουν οι μετάθεσες και οι
 διορισμοι που γίνονται από την καινούρια Κυβέρ
 νηση—για εθνική ανάγκη πάντοτε.
 Οι αριθμοι αυτοι μās χρειάζονται και γι' αυτό
 τούς ζητάμε. Θέλουμε, καλέ, μεθαύριο που θα ξε

Σ Κ Η Ν Η Η'.

Κρέων, 'Αγγελος, Χορός, 'Οπλοφόροι, Δούλοι, Λαός.

"Αγγελος

'Αφέντη μου, πόσο βαριά οι θεοι σε τιμωρούνε!
 Τέτοια κακά στα χέρια σου μόλις ήρθες κρατώντας,
 Και γρήγορα στο σπίτι σου κι' άλλα κακά θε να φέρης.

Κρέων

Και τί μπορεί να προστεθί σε τόση δυστυχια;

"Αγγελος

Πέθανε κ' η γυναικα σου, του Αίμονα η μητέρα.
 'Η δύστυχη χτυπήθηκε με φονικό μαχαίρι.

Κρέων

"Ω 'Αδη, που δε συχωράς, γιατί με καταστρέφεις;
 Κ' εσύ που μουφρες κακές άγγελίες τί λές τωρα;
 'Αλίμονο! έναν άνθρωπο χαμένο αποτελειώνεις!
 Τί λές; "Ω! τ' είναι αυτά που λές; "Ω μαύρη
 [συφορά μου!

Δέν εφτανε λοιπόν ο γυιός, σφάζεται κ' η γυναικα;
 'Ανοίγονται τα δυο θυρόφυλλα του παλαιού· φαίνε
 ται το σώμα της Εϋροδίκης, τριγυρισμένο
 από σκεπασμένες δουλες)

λαργυγαστείτε φωνάζοντας ελιά, ή κοροδόνι, ή τύφλα στα μάτια σας, να σάς απατηθώ και μεις μ' αυτόν τον αριθμό και να σάς αποδείχουμε πως αντί να πληρώνωσαστε γὰ τις ἀραιοφώνους σας, τὸ ἐναντίο πληρώνετε ἀκριβὰ ἀκριβὰ. Κάθε φωνὴ πού βγαίνει ἀπὸ τὸ λαργύγι σας, τραβᾶει καὶ μιὰ δραχμὴ ἀπάνον κίττον, ἀπὸ τὴν τσέπη σας.

Θι μᾶς πείτε τώρα λόγον σας, καὶ μ' ἔλο σας τὸ δίκιο:

— Μὰ, κύριέ μου, πληρώνουμε κ' ἔχουμε ἔλο τὸ ἐλεύθερο νὰ κάνουμε τὸ γούστο μας!

Καλά! Μὰ σὰν ἔρχεται αὐριο ὁ Κόντες καὶ ζητάει νὰ ψαλιδίσει φρορομιστοὺς λιμασμένων ὑπαλλήλων καὶ νὰ κάνει οἰκονομίες, καὶ αὐριο ὁ Ντεληγιώργης καὶ σὰς βάζει φόρον... νὰ ἀνορθώσῃ τὴν ἄλλη μέρα ὁ τάδε θώσσει τὰ οἰκονομικὰ καὶ σὰς ζητάει θυσίαις σκουριασμένους στόλους καὶ στρατοὺς, θὰ μπορεῖτε γὰ νὰ πείσῃς νὰ τοὺς λείε—ἀμα ἔξερετε ἀπόξω τοὺς ἀριθμοὺς πού ζητᾶμε παραπάνω:

— Κύριε παλιότενεκέ, ξεφορτώσου με καὶ σὲ ἔξω. Δὲ μοῦ ζητᾶς τὰ λεφτά μου γὰ νὰ σώσεις τὸ ἔθνος, μὰ γὰ νὰ σώσεις τὸ νόμισμα σου. Αὐτὸ σ' ἐνδιαφέρει: Νὰ μὴ βουλιάζει τὸ νόμισμα σου. Ἄν βουλιάζει καὶ ἂν ἀποβουλιάζει τὸ ἔθνος δὲν ἔδωσες ποτέ σου λεφτά!

Πότε θὰ ξεστραβωθοῦμε οἱ Ρωμιοὶ νὰ δοῦμε σὲ πού γρομὸ μᾶς σπρώχνουν οἱ συμμοσιεῖς τῶν κατωκαθέων, καὶ πότε θ' ἐκρίξουμε τὸ στόμα μας νὰ τοὺς πύρουμε τὴν Ἀλήθεια κατὰμουτρα;

Ἡ «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ»

τελευταία ξανατύπωσε τοῦ κ. Δεληγιώργη τὸ λόγο πού ἔβγαλε, πᾶν τώρα δυὸ χρόνια, θυμίζοντας στὴ Βασιλεία τὰ χρέη της καὶ ἀγαναχτώντας πού δὲν ἐμποδίζει τὴ συναλλαγὴ.

Ἄρα ἐκεῖνα τὰ λόγια τοῦ κ. Δεληγιώργη εἶναι χρυσά. Σοὺ θυμίζουν ἕως ἀμέσως μύθο τοῦ Αἰσώπου μὲ τὸ περιφημο ἐκεῖνο δισσάκι πού στὸ μπροστινὸ του σακί ἔχει χεροπιαστὲς τίς ξένες ἀμαρτίες καὶ τὸ πίσω ἀθώρητες τίς δικές μας.

Πρὶν θυμίσει στὴ Βασιλεία τὰ χρέη της, ὁ κ. Δεληγιώργης ἔπρεπε νὰ συζητήσει ἂν ἔκανε ποτέ ὁ ἴδιος τὰ δικά του, καὶ μάλιστα ἀφοῦ ἔχει ὄνομα πού ἔπρεπε νὰ τοῦ τὰ θυμίζει κάθε στιγμὴ τῆς ζωῆς του. Γιατὶ κατὰ τὴν πρώτη του Ὑπουργία ὁ μακαρίτης Τρικούπης ψήφισε τὸ νόμο ἐκεῖνο τῶν προσόντων τῶν ὑπαλλήλων πού περιόριζε τὴ συναλλαγὴ. Τί

ἔκαμε τότε ὁ κ. Δεληγιώργης; Συνασπίστηκε μ' ἕναν ἄνθρωπο καθὼς τὸ Ντεληγιάννη—πού, ἂς μὴ ξεχνῶμε μητ' αὐτό, τόσες φορές πρόσβαλε τὸν Ἐπαμινώδα Δεληγιώργη, ἕναν ἀπὸ τοὺς λίγους σεβαστοὺς πολιτικοὺς μας καὶ ἀδερφὸ τοῦ κ. Λεωνίδα—καὶ ἔρρηξε τὸν Τρικούπη. Ἐπειτα ψήφισε κρῦα κρῦα νὰ καταργηθεῖ ὁ νόμος τῶν προσόντων. Πῶς τότε δὲ σηκώθηκε ὁ μεγάλος αὐτὸς πατριώτης ἔντονα καὶ ἀποφασιστικὰ νὰ πει τοῦ Ντεληγιάννη, πῶς δὲν ἔχει ν' ἀλλάξει τὸν ἄμο ἐκεῖνο νόμο, εἰδείμ' ἂς ἐτοιμαστῆ νὰ λογαριαστῆ μαζί του; Ἡ γὰρ καὶ τὰ ἐπαρχιακὰ σφύροντα εἶταν ἀνέτερα, βλέπετε, ἀπὸ τὸ γενικὸ καλὸ τοῦ ἔθνους.

Ὁ κ. Δεληγιώργης εἶναι ἄνθρωπος πλούσιος καὶ ὄλιγα ἀνεξάρτητος. Γνωρίζει κίβλας πῶς τὸ ἔθνος κατακυλάει πρὸς δεύτερην χρεωκοπία καὶ πῶς οἱ φτωχοὶ ὑπάλληλοι κακοπλερώνονται τόσο πού μόλις ζοῦν. Ὁταν λοιπὸν ἡ Βουλὴ ψήφισε ἄθε χρόνο τόσον ἑαδιάντροπα διπλοὺς καὶ τριπλοὺς μιστοὺς πρὸς τοὺς ἄλλους, ὁ κ. Δεληγιώργης δὲν εἶχε πρὸς τὸ θάρρος νὰ σηκωθεί καὶ νὰ θυμίσῃ στοὺς συναδέλφους του τὸ χρέος τους πρὸς τὸν τόπον καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ μὴν ἀρπάζουν ἀπὸ τὸ χρεωκοπημένο δημόσιο χρήματα, μῆτε τὸ λίγον Φωμί ἀπὸ τὸ στόμα τῶν λιμασμένων ὑπαλλήλων; Περιμένουμε νὰ μᾶς δώσει τὴν ἀπάντησιν ὁ κ. Δεληγιώργης, πού ξέρετε καὶ τὰ δημῶν γορεῖ τόσο δμορφα καὶ στρογγυλά.

Ἡ μαύρη καὶ πικρὴ ἀλήθεια εἶναι πῶς μετὰ τὸς πολιτικοὺς καὶ τὴν ἀγανάκτηση καὶ τὰ γυρισμὰ πρὸς τὸν οὐρανὸν εἶναι κατηγοροῦν τὴν αἰλία δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ φαρισσαϊσμοὺς καὶ κάποτε... φτηνὴ δημοκρατία.

ΚΑΘΕ ΑΛΛΟ

παρὰ νὰ πείσουμε τὴν πολιτικὴν τοῦ στρατηγοῦ Σμολένσκ... ὁ ἐναντία, πολλές φορές χτυπήσαμε τὴν πολιτικὴν του καὶ λυπηθήκαμε τὸν ἄνθρωπο πού δὲ θέλησε νὰ σταθεῖ στὴ ζηλευτὴ θέση πού ἡ παλληκαριά του τὸν ἀνέβασε, μὰ χώθηκε ὡς στὸ λαϊκὸ στὸν πολιτικὸ βόρκο, κ' ἔγινε καὶ λόγου του ἕνας ἀπὸ τοὺς διακόπους τῶσους ἔθνογδύτες μας.

Ὅσο ὅμως καὶ ἂν ἔπεσε ὡς πολιτικὸς ὁ Σμολένσκης, δὲν ἔπρεπε ποτέ ὁ λαὸς, λησμονώντας τὸ Στρατηγὸν, νὰ φέρῃ πέντε δέκα παλιανθρώπους νὰ τόνε σφύριζονε καὶ νὰ τόνε ρεζιλεύονε ἔτσι ἀνατρά καὶ ἀδιάντροπα στὴν αὐλὴ τῆς Βουλῆς.

Καὶ τὸ ἀπελπιστικώτερο σ' αὐτὴ τὴν περίστασιν

εἶναι ἐκεῖνος πούκονε τὸν πόλεμο, νὰ σφύριζει μετὰ τοὺς ἄνθρώπους του, ἐκεῖνον πού ἄφησε τότε κάποιον φῶτρινὸ σημάδι μισαὶ στὴν ἀτέλειωτη σκοτεινιά.

ΑΠΟ Τ' ΑΛΛΟ

Ἄλλο ἀρχίζουμε τὸ δημοσιεύονε στὴν ἐπιφυλλίδα τὸ καινουργιὸν δῆμα «ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΙΝΟΝΤΕΣ» πού ἀπὸ πρὸς τόρα ἀναγγελάμε. Ὁ συγγραφέας του δὲν τὸ παρουσιάζει γὰ δρᾶμα, ἀλλὰ γὰ σκηνικὸ ὁδοκίμασμα, καὶ γὰ τέτοιο παρακαλεῖ τοὺς ἀναγνώστες μας νὰ τὸ κρίνουν.

ΦΟΝΟΒΑΖΑΡΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΤΙΚΟ

Ἄπὸ Πέμπτῃ σὲ Πέμπτῃ

Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ κ. Θ. Π. Ντεληγιάννης
 Ἐκτομῶν: Στὸν Πέρα 1.—Στὸ Λαύριο 1.—
 Στὴ Δημητσάνη 1.—Στὴν Κυπαρισσία 1.—Στὴν Ἀθήνα (μέσα πτῆς φυλακῆς) 1.—Στὸ Καλιάτη τῆς Γορτυνίας 1 (κὸρη τῆ μάνα).—Στὴ Ζάκυνθο 1.—Στὴν Ἀνδρούσα 1.

Λαβῶν: Στὴν Κυπαρισσία 1.—Στὴν Κέρκυρα 1.—Στὴν Ἀθήνα 7.—Στὸ Πέρα 4.—Στὰ Φιλιατρά 1.—Στὴν Κούμη 1.—Στὴν Αὐλώνα 1.—Στὸν Ἐπαχτο 1.—Στὸν Πύργο 1.

Κλειψίδες Ἀθήνα Περαιᾶς 15 (ἀνακαλύψανε μιὰ ἐταιρία πού ἤντουσαν μέτοχοι καὶ ἀστυφύλακες.) Πάρος 1.—Ἰθάκη 1.—Κεφαλλονιά 1.

Κατὰχρησες Τελώνης τοῦ Κατὰκωλου 5000. Κλειψίδες τῆς ἀγάπης Ἀθήνα 2.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τὸ σημερινὸ φύλλο τοῦ «Νουμά» βγαίνει ἀπὸ τὸν συνειθισμένον τύπον του, γιὰτὶ θέλαμε νὰ τελειώσουμε διὰς τίς συνέχειες καὶ νὰ μὴν ἀφήσουμε καμιά γὰ τὸ ἄλλο φύλλο, πού ἀρχίζει καὶ ὁ καινούριος χρόνος, ὁ τρίτος τοῦ «Νουμά».

—Στὸ φύλλο τῆς 3 τοῦ Γενάρη, εἶδον ἐπὶ εἰλά, θὰ δημοσιεύονε κ' ἕνα μεγάλο ποίημα τοῦ Παλαμά «Τὸ τραγοῦδι τοῦ Παρνασσού».

—Εἶναι ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ἀνέκδοτο ποίημα τοῦ «Ἡ Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ» πού ἀναφέρεται στὸν αὐτοκρέτορα Βασίλειον τὸν Βουλγαροχτόνον.

—Λυποῦμαστε πολὺ πού μὲ τὴν παράδοση τοῦ Πόρτ-Ἀρθούρ ἡ «Μεταρρύθμιση» σήκωσε στὰ γραφεῖα τῆς τῆς Γραπτικῆς σημαία.

—Τέτοιους παρταρισμοὺς, καλὸ νὰ τοὺς ἀφήνονε γὰ τοὺς παλιοκαφενέδες.

—Καὶ νὰ δεῖτε, δυὸ τέτοιο παλιοκαφενέδες, πού ἀνταμωθήκανε τὴν Τρίτη τὸ πρωί, τί νόστιμα πού τὰ εἶπαν:

—«Τᾶμαθες; Ἐπεσε τὸ Πόρτ-Ἀρθούρ!»

—«Τᾶμαθα, λείε; Φῆς τὸ βράδυ μέθυσαν ἀπὸ τῆς χαρᾶς μου!.. Τᾶκαθα θάλασσα!»

—Ὁ διάλογος αὐτὸς, ὁ ἱστορικώτατος, ἀκούσθηκα σ' ἕνα καφενεδάκι τῆς πλατείας Στουρνάρα

Ἄγγελος (δείχνει τὸ σῶμα).

Μπορεῖς νὰ τὸ δῆς μόνος σου. Δὲν εἶναι πιά κρυμμένο.

Κρέων (ἀπελπισμένα).

Ἄλλ' μου! Δεύτερο κακὸ βλέπω ὁ δυστυχισμένος! Ποιὰ μαύρη μοῖρα τὸ λοιπὸν ἀκόμα μὲ προσμένει; Μόλις στὰ χέρια μου ἔφερα τ' ἀγαπητὸ παιδί μου, καὶ τώρα βλέπω ἀντίκρου μου κ' αὐτὴν τὴν πεθαμένη!

Δόλια μητέρα, ἄλιμονο! κ' ἄλιμονο; παιδί μου!

Ἄγγελος

Δύστυχη! Δίπλα στὸ βωμὸ, μὲ κοφτερὸ μαχαίρι χτυπήθηκε, καὶ ἀπλώθηκε στὰ μάτια τῆς σκοτάδι, Ἄφοῦ το γυιὸ τῆς ἔκλεψε πρῶτα τὸ Μεγαρέα, πού δοξασμένα πέθανε προτοῦ, καὶ ἔπειτα ἐτοῦτον, καὶ τοῦ παιδιοῦ τῆς το φονιά ὕστερα καταριέται Ἐσένα, καὶ σοῦ εὐχεται νὰ βρῆς ἄσκημο τέλος!

Κρέων

Ἄλιμονο! κ' ἄλιμονο! μὲ πάγωσαν ὁ φόβος! Γιατὶ κανένας δὲν τραβᾶ σπαθὶ νὰ μὲ χτυπήσῃ; Ἄλιμονο! μαῦρος ἐγὼ καὶ μαῦρη σφορὰ μου!

Ἄγγελος

Γι' αὐτὸν ἐδῶ τὸ θάνατο, καθὼς καὶ γὰ τὸν ἄλλον, Ἐλεγε αὐτὴ πεθαίνοντας πῶς εἶσαι ἐσύ ἡ αἰτία.

Κρέων

Μὰ, πές μου, πῶς σκοτώθηκε;

Ἄγγελος

Χτυπήθηκε στὰ στήθια, Ἄμ' ἄκουσε τὸ θάνατο τοῦ δύστυχου παιδιοῦ τῆς.

Κρέων

Ἄλιμονο! ἄλλος κανεῖς—ἐγὼ μονάχα φταίω! Ἐγὼ, ἐγὼ σὲ σκότωσα, τὸ λέω, ἐγὼ μονάχα! Ὁ δούλιό μου, τραβᾶτε με, νὰ φύγω ἀπὸ δωπέρα, Ἄποῦ κ' ἀπὸ τὸ τίποτε χειρότερος ἐγώμαι.

Κορυφαῖος

Κορ' τὸ λές—ἂν εἶν' καλὸ μέσα στὴ δύστυχία. Καὶ ἂ μὴ βλέπης τὸ κακὸ, παρηγοριά σοῦ φέρνει,

Κρέων

Ἄς ἔρθῃ, ἂς ἔρθῃ ὁ θάνατος, πού θὰ μὲ πάρῃ ἐμένα, Πού θὰ μὸ φέρῃ ποθητὰ τὴν ὕστερή μου μέρα!

Ἄς ἔρθῃ, νὰ μὴν ξαναἰδοῦν τὰ μάτια μου τὸν ἥλιο!

Ἄγγελος

Αὐτὰ θὰ δείξῃ ὁ καιρὸς, Τὰ τωρινὰ ἂς σκεφτοῦμε! Μὰ αὐτοὶ πού ἔλα φροντίζονε, φροντίζουν γὰ τὸ μέλλο.

Κρέων

Ὅμως ἐγὼ εὐχομαι γι' αὐτὰ πού ἀποθυμῆ ἡ καρδιά μου.

Ἄγγελος

Μὴν εὐχεσαι γὰ τίποτε γιατί ὁ,τι ἡ μοῖρα γράφει, Ἄνθρωπος δὲν τὸ ξεγράφει!

Κρέων

Τραβᾶτε με μαυρὰ ἀπὸ δῶ, τὸν ἄντρα τὸ σβυσμένο, Ὅπου καὶ σένα ἀθέλητα σὲ σκότωσα, παιδί μου, καὶ σένα, μάννα δύστυχη.—Καὶ τώρα πιά δὲν ξέρω Ποῖον νὰ κοιτάξω ἀπὸ τοὺς δυὸ, καὶ πού τώρα νὰ φύγω.

Ἄρα στριφογυρίζονε—μὰ ἐμένα μαῦρη μοῖρα Στὴν κεφαλή μὲ χτύπησε καὶ μ' ἔχει ζαλισμένο! (Δούλοι τὸν ὀδηγοῦν μὲς στὸ καλὰν ἀκόλουθον ἄλλοι μὲ τὸ φορεῖο).

Κορυφαῖος

Ἄπὸ τοῦ κόσμου τ' ἀγαθὰ πρωτεύει ἡ φρονιμάδα! Καὶ τοὺς θεοὺς νὰ σέβεται ὁ φρόνιμος θυμάται. Μὰ τ' ἀσυλλόγιστα, τρελλὰ λόγια τῶν φαντασμένων Μὲ φοβερὰ χτυπήματα ἀπ' τοὺς θεοὺς τιμωροῦνται, Κ' ἔτσι πιά στὰ γεράματα μαθαίνον φρονιμάδα!

ΤΕΛΟΣ